

ČESKOBATRSKÁ
CÍRKEV
EVANGELICKÁ

ČESKÝ BRATR

TÉMA

MLADŠÍ ŠKOLNÍ DĚTI

- 8 Rozhovor s Petrou Bandhauer – J. Hofmanová
- 12 Buďte jako děti – M. Sedláčková
- 38 Diakonie: Jak jste pomáhali – A. Šůra
- 42 Rozhovor s Ladislavem Benešem – O. Kolář

podcast

NOVÝ POŘAD OD LEDNA 2021

NOVÝ DÍL

KAŽDÝ MĚSÍC

soundcloud.com/ecirkev

ČESKÝ BRATR

ECIRKEV

para
alex
steh

UBYTOVÁNÍ PRO FARNÍKY CHKO TŘEBOŇSKO

SKVĚLÉ PRÁZDNINY PRO SKUPINY A RODINY

- ✿ Klidné místo uprostřed lesů a rybníků
- ✿ Možnost cyklovýletů po rovinkách, koupání, vodáctví a rybaření
- ✿ Nově vybavené chatky, kuchyně, pokoje a společenské místnosti
- ✿ Nové WC a sprchy
- ✿ Kapacita 70 míst

www.chatkynajihu.cz

604 55 13 05

TÉMA

- 7** Biblická úvaha – *J. Hudec*
- 8** Rozhovor s Petrou Bandhauer
– *J. Hofmanová*
- 11** Nedělní škola očima dětí
– *L. Ridzoňová*
- 12** Budte jako děti – *M. Sedláčková*
- 14** Filipka je škola, a to škola církevní
– *R. Konvalinková*
- 15** Já mám dva tatínky... – *O. Macek*
- 19** Otázka na tělo – *J. Plíšková*

MLÁDEŽ

- 23** Čtyřicet tisíc lidí – *A. Koukol*
- 24** Vůně pečené ryby – *M. Lapáček*
- 26** Budme trpěliví jako rozsévač
– *M. Lapáčková*

MOJE CÍRKEV

- 29** Role a způsob práce nové
synodní rady – *P. Štulc*
- 31** Poradní odbor teologický
– *A. Rozbořilová*
- 32** Debata o manželství pro všechny
– *E. Pospíšilová*

DIAKONIE

- 38** Jak jste pomáhali – *A. Šůra*

SLOVO

- 39** Zase nějaký plán?
– *J. Keřkovský, V. Zikmund*
- 40** Šumné Mšeno a evangelický kostel
– *J. Kirschner*
- 41** Rozhovor s Ladislavem Benešem
– *O. Kolář*
- 44** Nemiluj peněženku, ale miluj
peněženkou! – *P. Říčan*
- 45** Odešel apoštol filosofie – *J. Kranát*
- 46** 17. století skoro na vlastní kůži
– *L. Ridzoňová*
- 47** Poslední slovo – *J. Hofmanová*

Jde mi o život

Nacházíme se přibližně v polovině předvelikonočního postního období. Čas kzastavení, říká se. Jenže náš život je do značné míry zastaven už dlouho. Chtěli bychom se možná raději spíš hnout. Naše duše i těla jsou už dost uskrípnutá, málokdo má nyní chuť se ještě více nořit do sebe, ještě více se izolovat. Některým z nás už možná dochází dech. Tato podivná doba přináší mnohým z nás trápení a strasti, některým i strach, nebo dokonce smutek.

Ale právě zde rezonuje Ježíšův příběh. Není to jen příběh o utrpení, bolesti, smrti. Je to také – a především – zvěst o naději. O naději, která je dnes hmatatelnější než jindy. Ježíš, který sám trpěl, nám může být příslibem toho, že nakonec vše dobře dopadne. Není to „v pytlí“, jak připomíná společně s apoštolem Pavlem synodní senior ve svém postním listu, který také naleznete v tomto čísle. Za toto povzbuzení v nelehkém čase děkuji.

Není to tedy spíše naopak? V tomto neutěšeném pozemském čase se můžeme o to víc přitulit, přimknout k Pánu Bohu. Právě teď můžeme vyhlížet Boží království. Vždyť jsou před námi Velikonoce, svátky naplnění Božího slova.

A ještě myšlenka na závěr. Na jedné ze svých nedávných přednášek vysvětloval katolický kněz a salesián Ladislav Heryán posluchačům soteriologický (soteriologie = nauka o spáse) význam evangelia. Zamýšlel se nad otázkou pravdivosti jeho zvěsti. Z jeho výkladu se mi obzvlášť vryla jedna myšlenka: „Jde mi o život.“ Jako kněz a řeholník totiž vše vsadil na jedinou kartu – na Ježíše Krista, jemuž zaslíbil bez nadsázky celý svůj život. A tak si říkám, že nakonec člověk přece nemusí být farář ani řeholník, aby Pánu Bohu zaslíbil celý svůj život. Vždyť životy nás všech můžou být a jsou svědectvím víry. My všichni věříme v to, že za nás Ježíš zemřel a můžeme být spaseni. Nám všem jde o život. O život s Kristem. **Adéla Rozbořilová**

Vzdělávání pro děti z Libanonu – Postní sbírka 2021

Diakonie ČCE dlouhodobě podporuje děti z rodin, které se před válkou v Sýrii uchýlily do sousedního Libanonu. Ozbrojený konflikt v jejich domově trvá už deset let a konec není v dohledu. Hostitelský Libanon je přitom vyčerpán ekonomickou krizí, kterou ještě zhoršila koronavirová pandemie a tragická exploze v Bejrútu v loňském roce. O to víc potřebují naši pomoc.

Spolu s místními organizacemi už pět let prostřednictvím Diakonie dáváme těmto dětem a jejich rodinám naději. Přispíváme k tomu, aby mohly chodit do školy nebo se vzdělávat doma. Rodiny podporujeme také materiálně a vytváříme příležitost, aby si mohly zajistit vlastní obživu.

Loni se i díky výtěžku Postní sbírky podařilo bezprostředně po ničivém bejrútském výbuchu pomoci částkou 800 000 Kč. Peníze se využily na opravu materiálních škod, nákup zdravých potravin a školních potřeb pro ty nejvíce potřebné děti v libanonském hlavním městě.

I letos má vaše podpora velký smysl. K postní sbírce se můžete přidat na webové stránce www.postnise.cz. Více informací také na tel. č. : +420 731 621 439 (Ivana Dingová, koordinátorka Postní sbírky).

Jiří Hofman

Postní slovo synodního seniora

Na Popeleční středu 17. 2. 2021 přednesl synodní senior Daniel Ženatý postní promluvu. Její plné znění vám nyní přinášíme.

Přátelé, opět se před námi otevírá postní čas.

Už je to rok, kdy jsem naposledy, v první postní neděli, slavil svatou večeři Páně. V jednom kruhu, z jednoho kalicha, kalich šel pěkně z ruky do ruky. Jasně znamení, komu společně patříme. Bylo to ve Stříbře.

Už to možné není. A kdoví, zda kdy bude.

Za ten rok se toho mnoho změnilo. Nemám ambice, abych nyní vypočítal, co vše se změnilo. Mnohý z nás a našich milých tu zlou nemoc jen tak tak zvládl. A je také mnoho těch, kdo jí podlehli. A nám je po nich smutno.

Postní doba intenzivně připomene: ale je zde přece někdo, kdo to zná. Kdo to cele zvládl. Prošel ponížením, bolestí, umíráním – až ke světlu. K životu. K Bohu.

Jakou výsadu máme, že se právě Krista smíme pevně chytit za ruku; přitulit se k němu, třeba zavřít oči a říkat si, jo, bojím se, nevím kudy dál, ale pevně věřím, že to s tebou zvládnú, já vím, možná ne hned, škoda, ale jednou určitě.

Jsem moc rád, že se tato naděje šíří v našich

sborech. A děkuji všem vám, kdo ji připomínáte, a činíte všechno proto, aby zněla, abychom víru žili společně, a pokud možno nikdo z nás nebyl sám.

Děkuji vám, kdo v našich sborech i v celé společnosti hledáte sverepě nitky nebo lana, jak být spolu a jak spolu tomu zlému vzorovat.

Prosím o Boží moc pro vás, kdo navzdory pandemii aktivně děláte něco, co směřuje k životu. K tomu abychom spolu přece jen snášeli lépe to, co se na nás nahrnulo.

Je to zvláštní. Už před několika lety jsme zvolili jako heslo roku 2021 – společenství. No, a právě této touze, být spolu, dává pandemii na frak. Chtěli bychom být spolu mnohem více. Při bohoslužbách, po nich spolu srkat kafe, věst řeči, spolu být při setkáních v týdnu. Žel, není to možné.

Nemusíme rezignovat. Vždyť i apoštol Pavel, v druhém listu do Korintu, píše o tom, že se často zdá, že je všechno, s prominutím, v pytlí; Pavel ale píše – ne! Není! Z Boží moci není! Píše –

„mají nás za svědce, a přece mluvíme pravdu, jsme neznámí, a přece o nás všichni vědí, umíráme – a hle jsme naživu, jsme týráni, a přece nejsme vydáni smrti máme proč se rmoutit, a přece se stále radujeme jsme chudí, a přece mnohé obohacujeme nic nemáme, a přece nám patří vše.“

Takže, přátelé, možná to vypadá, že je všechno na nic. Leč z Boží moci tomu tak není.

Nechť nás tato naděje provází i letošním postním časem.

Mějte se pěkně,

Váš Daniel Ženatý

Promluvu Daniela Ženatého si můžete pustit také ve video formátu na youtubovém kanále E-cirkev.cz anebo v audio formátu na www.soundcloud.com/ecirkev

Jiří Hofman

Postní období je čas k zastavení

Předvelikonoční období půstu se dostalo do své druhé poloviny. Na hlavním církevním

webu nechybí množství textů, modliteb, kalendářů a námětů k zastavení a meditaci.

Mezi ty už tradičně připravované patří podněty od poradního odboru pro otázky životního prostředí. Posouvají naši předvelikonoční přípravu a soustředění také do oblasti péče o stvoření a vedou k šetrnějšímu a ohleduplnějšímu přístupu k životnímu prostředí a motivují ke snižování spotřeby.

Postní čas patří k základní časové ose křesťanského roku. V něm se snažíme vlastní záměry a přání dát do pozadí, umenšit závazky a úkoly, vyplývající z všedního času. Záměr je, abychom se jako křesťané, kteří následují v životě příklad Ježíše Krista, více soustředili právě na to, co pro nás znamená ježíšská cesta citlivosti, sounáležitosti a služby.

Z hlediska běžné spotřeby vlastních či rodinných požitků a prožitků rozumíme postnímu času jako období oddálení této spotřeby. K ní se pak můžeme s vděčností k Bohu vrátit a skrze přijaté dary oslavovat Pána Boha (Kaz 3,13).

Jakkoliv i dočasné omezení spotřeby má svůj dobrý význam, chtěli bychom nabídnout cestu, jak svůj život v oblasti spotřeby (a tudíž i v produkci odpadů či škodlivin) promýšlet hlouběji a zkusit hledat cestu k trvale skromnějšímu životu, který jej doplní o tolik žádanou svobodu, pokoj a radost.

Ekologicky pojatý způsob života v souvislosti s životem víry má tedy svou vnitřní logiku, která nicméně nemá být bič či další obžaloba lidské hříšnosti, ale cesta ke svobodě naší i celého stvoření. Je to vize, ke které zveme, protože je potřebná a naléhavá z vnitřních i vnějších důvodů.

Jiří Hofman

TÉMA

děti jako houby
rostou po dešti
potřebují vodu
naší lásky

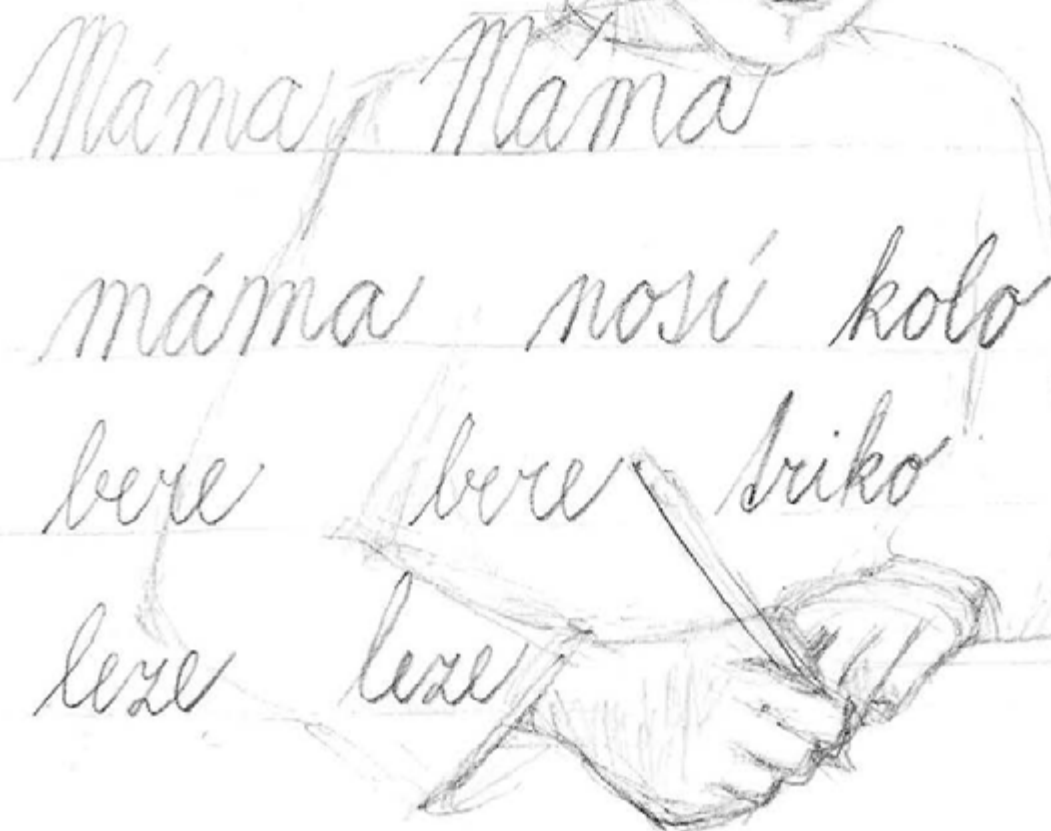
děti jako hladina
odrážejí naše
dobré i špatné
cítí malou víru

chtěli bychom
doprovázet
laskavě
a pevně

Pane Bože
vstup do jejich světa
buď jim realitou
nejen virtuální

modlitba **Lenky Řidzoňové,**

kresba: **Magdalena Plíšková**

Vést k uctívání Boha

J 4,21–24; Ř 1,21; Mal 2,2

Zvěstování evangelia dětem mi působí velkou radost. Sám jsem je prožíval v nedělní škole v Zábřehu. Nedělka se tam konala před bohoslužbami, měla pevné schéma a trvala celou hodinu. Naučil jsem se tam biblické příběhy, písně a spoustu biblických veršů nazpaměť. Bez nadsázky můžu říct, že to podstatné, co jsem potřeboval pro život a své budoucí povolání, mi dala právě nedělní škola. Po ní zůstávala ještě řada dětí na společných bohoslužbách a účastnila se spolu s dospělými uctívání Boha. Tím dvojím se v nás malých začal utvářet křesťanský světový obraz, v němž má Bůh jedinečné postavení. Ti, kdo vedou děti, potřebují sami jasné životní směřování. Doporučoval bych, aby byli vedeni a povzbuzováni kazatelem a pověřovaní staršovstvem, tak aby se výchova dětí ve sboru stala záležitostí všech. Je velká škoda, jestliže se někde v nedělce místo vyučování nebo zpěvu hrají hry.

Když jsem sám učil děti na faře, ve škole nebo v rodině, vždy jsem se snažil učit je také modlitbě. Ta je vedle zvěsti evangelia a svátostí základní formou uctívání Boha a osobního prožívání víry. Začínali jsme rozhovorem o tom, co děti prožívají a jakou roli v tom může Bůh hrát. Děti přemýšlely, za co můžeme děkovat, za koho nebo o co prosit nebo jak můžeme Bohu prokazovat vděčnost. Úcta a láska ke Stvořiteli a Pánu se vyjadřuje myšlením, modlitbou ráno i večer, děkováním za jídlo a pití, za domov, rodinu, kamarády. A také tím, že v bohoslužebném shromáždění Boha uctíváme společně s celým sborem. Při vedení dětí v naší církvi se obvykle dává důraz hlavně na vyučování. Mnozí mají dar dělat to nápaditě a využívat přitom moderních pomůcek. Ale význam modlitby a bohoslužeb by neměl zůstat stranou. Ve střední generaci občas hovořím s lidmi vychovanými v katolické zbožnosti, kteří si přes kritický odstup k mateřské církvi

nesou s sebou něco podstatného, co jim v útlém věku vštěpovaly babičky: Otčenáš, Andělíčku můj strážníčku, Ave Maria. Tohle nikdy nezapomenou a pro úctu před Bohem to má veliký význam. Je tedy nesmírně důležité, abychom v dětech také budovali základy osobní zbožnosti.

Hrabovský sbor rodiny s dětmi téměř nemá. To mi velice chybí. Bůh mi však po určité době otevřel možnost vyprávět biblické příběhy dětem ze základní školy, v rámci etické výchovy. Jako všechny děti jsou i ty hrabovské jako čisté, nepopsané listy. S nesmírným zaujetím naslou-

chají a reagují, když mluvím o neviditelném Bohu, o zázracích, o narození Ježíše z Panny. Jako kulturní píseň zpíváme Vstaň a hledat pojd' tu zem. Žádné z těch třiceti školních dětí však nezačalo chodit na bohoslužby, nechodí totiž jejich rodiče. A základem víry dítěte je vidět rodiče, že mají úctu před Neviditelným. Mezi jinými takto na zrod své víry vzpomínali Albert Schweitzer a Petr Pokorný. Příklad rodičů, sklánějících se pokorně před Bohem, může vyvolat ten největší zázrak: Děti si nejen zapamatují, co se o Bohu píše v Bibli, ale také začnou objevovat jeho přítomnost ve světě, při bohoslužbách i ve vlastní duši.

Jan Hudec, farář v Hrabové

Pomoz mi, abych uvěřil sám

O nedělní škole formou Godly Play

Petra Bandhauer žije ve sboru Sedlec-Prčice, učí cizí jazyky, ale vystudovala také evangelickou teologii a léta se v církvi věnuje práci s dětmi. Rodičovská zkušenost ji vedla k hlubšímu promýšlení toho, jakým způsobem přivádět děti k Bohu tak, abychom je nemanipulovali. Zkušenosti s pedagogikou Marie Montessori a s Katechezí Dobrého pastýře ji pak nasměrovaly až na pozici ředitelky společnosti Godly Play Česká republika, z.ú. A právě o katechezi Godly Play jsme si spolu povídaly.

Co by mě čekalo, kdybych jako dítě přišla u vás ve sboru do nedělní školy?

Běžné setkání u nás, ve sboru Sedlec-Prčice, vypadá tak, že děti přijdou, odloží si, vezmou si pohodlné vlněné ponožky a vstupují do místnosti, do které jsou ale pozvány. Osoba, které říkáme průvodce, před vstupem do místnosti osloví dítě jménem a zeptá se ho, jestli se těší nebo jestli je připraveno na dnešní vyprávění; malý človíček tak ví, že vstupuje někam, kde je otevřeno právě pro něj. Tam už sedí vyprávěč a děti se usadí pokud možno v kruhu, ale tak, aby se cítily dobře. Místnost je speciálně pro Godly Play zařízena. Jsou tam nízké otevřené police a každý materiál je na otevřeném podnosu, v krabici nebo na stojanu, a má své místo. Vyprávěč má za sebou malou dřevěnou sošku znázorňující zmrtvýchvstalého Krista, je tu zapálená svíce a otevřená Bible. Vyprávěč děti přivítá jménem a ptá se jich, jak se jim daří a jestli se na dnešní lekci těší. Děti jsou většinou nadšené a plně očekávání. Díváme se také, v jaké části liturgického roku se nacházíme a jaké vyprávění nás tedy čeká.

Jak se při setkání pracuje s biblickým příběhem a s jeho předáváním?

Nejprve příběh vyprávíme a přitom si „hrajeme“ s pomocí připravených materiálů. Každé vyprávění má svou sadu materiálů, které jsou podle Montessori zásady ze dřeva, kamene, písku, filcu, občas nějaká suchá větvička... Pak následují čtyři typické otázky, které vedou děti k tomu, aby si uvědomily, co je důležité. To je velmi zásadní, říká se tomu „vytěžující rozhovor“. Vyprávěč děti nechává mluvit. Žádná odpověď není špatná. Pak přijde část, které se říká kreativní. Děti si vyberou, co chtějí dělat – mohou kreslit, malovat, modelovat, stavět z přírodních materiálů, někdo si vezme materiál k vyprávění, které už zná a které ho zaujalo... V závěru kreativní fáze, když je čas, máme ještě takzvanou

slavnost. Sedneme si opět do kroužku, každý dostane před sebe ubrousek, nějakou drobnost k zakousnutí a nápoj. Tady je taky prostor pro ztišení a pro modlitbu. Na závěr se s dětmi jmenovitě rozloučíme a popřejeme jim, ať je Pán provází a ať jim žehná. Celé setkání trvá asi padesát minut.

Jak rychle si děti osvojí takový průběh společného setkání?

A dovedou se opravdu padesát minut takhle soustředit?

Děti se to samozřejmě musejí trochu naučit. Důležité je, že už překročením prahu se připravujeme na příběh, který nás čeká. A děti jsou většinou zvědavé. Těší se, co je čeká, a tak se utíší. Pokud jde o větší skupinu a velkou místnost, pak je kromě vyprávěče nezbytná právě přítomnost průvodce. Ten dětem připomíná, že je zrovna čas poslouchání a že pak zase ony mohou něco říct. Někdy je potřeba vzít některé dítě stranou; často si pak samo uvědomí, že se chce vrátit, a dokáže se ukáznit.

Zmínila jste, že lekce Godly Play trvají zhruba padesát minut. Je to tedy setkání, které probíhá paralelně vedle bohoslužeb, anebo v jinou dobu?

U nás setkání probíhá v neděli v rámci nedělní školy. Ale v minulých letech jsme se jednou za měsíc nebo po šesti týdnech s dětmi setkávali i během týdne. Přišli na to, co už slyšely v neděli, ale mohly přitom přijít i děti z katolického společenství ze Sedlce. Při těchto setkáních jsme měli delší časovou dispozici – devadesát minut. Říká se, že to je optimální, aby byl čas na všechno a nemuselo se spěchat.

Čím vás právě tahle metoda zaujala?

Zaujala mě tím, že při ní maximálně respektujeme dítě v jeho svobodném projevu; neříkáme mu, co je správně, kdo je Bůh a jaký je, ale pomocí biblických příběhů a pomocí těch úžasných materiálů na to děti přicházejí samy. Objevují svou cestu; objevují vlastnosti a hodnoty jinak předávané slovem. Tenhle respekt mě oslovil. Heslem Godly Play je vlastně: Pomoz mi, abych uvěřil sám; pomoz mi, abych našel k Pánu svou cestu. A velice mě oslovilo, že děti mají svůj prostor a jsou pro ně připraveny krásné didaktické materiály. Když se vezme vak s pískem a vypráví se o putování pouští, tak to je něco tak úžasného, že to milují i dospělí. Je to živé, organické. Tahle svoboda a kvalitní materiály, které jakoby vyprávějí, to mě oslovilo asi nejvíc.

Co je tedy potřeba k tomu, aby se ve sboru začalo touto metodou pracovat? Kde začít?

Je dobré podívat se třeba na nějaké video na internetu (doporučujeme např. stránky Godly Play Foundation) a také absolvovat alespoň úvodní jednodenní seminář a optimálně i tzv. vyprávěčský kurz, tedy nastudovat metodu teoreticky, ale taky ji zažít osobně. Pak je dobré vejít do kontaktu s někým, kdo už Godly Play praktikuje delší dobu, a pořídit si kvalitní pomůcky z přírodních materiálů. Je pravda, že

Godly Play je ekumenicky otevřená katecheze, která dětem pomáhá objevovat Boží přítomnost v našich životech. Skrze hru a vlastní duchovní zkušenost s biblickými příběhy si děti utvářejí a prohlubují vztah k Bohu, k bohoslužbám i ke společenství církve. Tvůrcem tohoto přístupu je teolog a pedagog, reverend Jerome W. Berryman, který se na vědecké úrovni věnoval metodě Montessori a teologii dětství. To dalo katechezi Godly Play ideový základ.

kdyby si člověk chtěl pořídit všechno z chráněné dílny v Lipsku anebo úžasné finské pomůcky, bude to docela drahé, takže my zpočátku často vyrábíme materiály z lepenky nebo dřevotřísky. Ale už i u nás máme dílnu v okruhu brněnských „godly playerů“. Další důležitá věc je zařídit místnost nebo alespoň koutek, kde bude materiál k jednotlivým příběhům vždy na svém místě. Ale není to herna. Není to tak, že si vezmu postavičky z Betléma a dělám si s nimi cokoliv.

Jak se to celé podařilo ve vašem sboru?

Moje nadšení se úžasně potkalo jednak s naší velmi otevřenou paní farářkou Pavlou Janděčkovou a jednak s lidmi, kteří ve sboru jsou a mají děti a vnoučata, a také s tím, že jsme ve sboru chystali revitalizaci jedné místnosti. Tudíž se úplně nabízelo tu místnost rovnou připravit ►

jako víceúčelovou pro děti a mládež. Od roku 2015 jsme ji sami začali upravovat, díky darům z různých stran jsme ji vybavili a postupně pořád dovzbavujeme.

Je metoda Godly Play vhodná pro každého, anebo jsou tu nějaká úskalí?

Jedna ze zásad Montessori pedagogiky je připravený učitel. Takže je potřeba důkladná příprava. Jednak co nejkvalitnější a nejlepší materiál, co

Čeští lektori Godly Play

možná nejlépe odpovídající těm originálním. A pak je potřeba příprava textová. Někteří jsme bojovali s tím, proč se učit nazpaměť texty pana Berrymana, když jsme přece schopni podat dětem příběh svými slovy. Ale nakonec jsme akceptovali, že toto je určitá jednotná forma a nejnezbytnější základ. Takto se příběh vypráví v Británii, Norsku, Německu, Lotyšsku, u nás... Pak je tu samozřejmě možnost příběh rozvést, třeba v té kreativní fázi. Je zkrátka dobré držet se ducha té práce a být pokorní, ale také brát v potaz situaci vlastního společenství. Příprava je tedy docela náročná, ale věřím, že ty příběhy jsou nosné a že když člověk ví, co dělá, a modlí se za svou práci, není potřeba mít obavy.

A pro jaký věk je metoda vhodná?

Úplně optimálně pro děti předškolního a mladšího školního věku, ale stejně jsou prý z této katecheze nadšeni středoškoláci. A například

němečtí přátelé pracují s upraveným materiálem ve větším formátu v domově pro seniory nebo ve stacionáři pro lidi s postižením. Zkrátka je to velmi atraktivní, a tak i starší lidé si to moc rádi vyzkoušejí. A je to velice adaptabilní. Pan Berryman tak pracoval i v různých odděleních nemocnice.

Co se s dětmi probere během jednoho roku?

Godly Play je postaveno jako soubor vyprávění pro celý školní rok. Během jednoho roku se vyprávějí biblické příběhy ze Starého i Nového zákona, sváteční okruhy (Vánoce, Velikonoce, Letnice), večere Páně, Ježíšův život a život apoštola Pavla. To jsou základní příběhy, které děti během roku zažijí. Pokud jsou setkání častější, pak se do toho základního kurikula samozřejmě přidávají další příběhy.

Co je společnost Godly Play ČR a jaké má cíle?

S lidmi, kteří se u nás věnují Godly Play, jsme se léta potkávali na kurzech u nás i v zahraničí

Jerome W. Berryman, zakladatel Godly Play

a dospěli jsme k tomu, že potřebujeme jakousi formální základnu. Proto jsme v roce 2019 založili zapsaný ústav se sedmičlennou správ-

ní radou. Všichni jsme vlastně dobrovolníci, učitelé a pedagogičtí asistenti. Organizujeme vzdělávání, podporujeme rozvoj této metody a dohlížíme na její kvalitu. V loňském roce jsme uzavřeli smlouvu o autorských právech, takže můžeme přeložit a vydat tři díly knihy

pana Berrymana s lekcemi vyprávění pro celý rok. Doufejme, že letos na jaře vydáme první díl. Chceme podporovat každého, kdo o to má zájem. Je dobré o sobě vědět a své zkušenosti sdílet.

připravila **Jana Hofmanová**, foto: archiv respondentky, www.godlyplay.cz

Hodina na které tě učí, jak být křesťan

Nedělní škola očima dětí

Zkusila jsem se zeptat dětí, jak vidí svými očima nedělní školu.

Většina odpovědí byla pozitivních, některé celkem neutrální, pro některé děti je nedělníka více či méně nutná až nudná povinnost. Podobně na nedělní školu zavzpomínali někteří, kdo ji už opustili.

Nejprve jsem poprosila děti o vyjádření pomoci jednotlivých slovních druhů; podstatné jméno, přídavné jméno, sloveso, citoslovce.

Děti použily slova jako „vyprávění, zpěv, hry, legrace, zábava, kamarádi, Bůh, příběhy, učení o Pánu Bohu, náhrada za bohoslužby“. K tomu byla přiřazena přídavná jména jako „veselá, zábavná, dobrá, biblická, Boží, příjemná“. Ale i „nudná, nudnější, stresující“.

Slovesa, kterými děti nedělní školu popsaly, vyjadřují jednak aktivitu učitele: „vyprávět a učit (se)“, jednak aktivitu dětí nebo všech dohromady: „zpívat, modlit se, hrát, malovat, vyrábět“. V nedělní škole je důležité obojí: učit se, dovědět se, ale také být vtažen a zaměstnán, být sám aktivní. Sloveso modlit se připomíná další aspekt nedělní školy: pozvat děti k víře, ukazovat jim, že je pro nás důležitá, vtahovat děti do zbožnosti. Konfirmand Jura definoval nedělní školu takto: „Hodina, na které tě učí, jak být křesťan.“

Ve více odpovědích se objevuje slovo „škola“ a „učení“. Nevím, zda je to ovlivněno zažitým názvem nedělní „škola“, nebo zda opravdu děti

(i učitelé?) považují nedělnku primárně za školu. Vyvstává mi z toho otázka: Je to tak dobře? Nemá být nedělní škola spíš pokračování bohoslužeb, resp. bohoslužby pro děti/s dětmi? Nebo opačně: Jsou i bohoslužby v něčem učení, škola?

V odpovědích dětí se neobjevuje slovo rozhovor. Nicméně jej tuším za slovy „povídáme si“ a „bavíme se o příbězích z Bible“.

Uznávám, že chtít po dětech se vyjadřovat pomocí jednotlivých slovních druhů je trochu obtížné, ale někteří to zvládli bravurně. Myslím, že třeba citoslovci se dá povědět docela dost. Darkovo slovo „mňam“ připomíná, že i „víra prochází žaludkem“. Justýnka použila citoslovce: „aha!“ (Kéž by toto zaznívalo ►

jako zhodnocení výuky i v běžné škole.) Co chtěli vyjádřit další slovy: „lalala; chacha; jé!; uf; haha; chrocht; uá!“ si můžete domýšlet sami.

Citoslovce, které nedělní školu charakterizuje podle jednoho z učitelů, je „psst“.

Proč chodíte do nedělní školy? je další otázka. Je to zábavnější, resp. srozumitelnější než bohoslužby pro dospělé. Aloisie napsala: „Do nedělky chodím, abych dohlédla na mladší sourozence a taky mě to tam víc baví.“ Hajnalka říká, že z kostela, když se nejde do nedělky, bolí hlava. Zato Tonička by raději někdy poslouchala kázání pro dospělé. Viktorek chodí do nedělky proto, že „to dělá maminka a líbí se mi tam“.

Poslední otázka zněla: „Co nahrazuje nedělku během covidové karantény?“ Někde fungují rodiče či prarodiče, u Laury doma se dívají na pana faráře (on-line bohoslužby) a pak dětem čte babička z Bible. U Dorotky si vyráběli s má-

mou biblické postavičky z papíru, podobně si doma čtou z Bible a vyrábějí u Darka a Bena. Amos doporučuje: „Videa na youtube nosislav; odebírejte!“ Dětem z dejvického sboru v týdnu posílá farářka biblické kvízy. Konfirmandce Rebece rodiče bohoslužby pro dospělé dovysvětlí.

Dělat na dálku anketu mezi dětmi jde těžko, navíc o nedělní škole, která už se skoro rok ve většině sborů nekoná. O to víc jsem dětem i jejich rodičům vděčna za odpovědi. A těším se, až se budeme zase moci scházet normálně.

Náhrady jsou dobré, ale jsou to pořád jen náhrady. Shrnula to Mája: „V Nosislavi máme „videonábožko“, je to příběh z Bible, zahrany stíhnohou. Na začátku Ondřej s Ivou mají vtipnou scénku a to mě hrozně baví. Stejně mi ale chybí ostatní děcka, protože s některými se nemůžu vidět, a to video nenahradí.“

Lenka Ridzoňová

PRÁCE S DĚTMI V CÍRKVI

Bud'te jako děti

Bohoslužby se mohou stát společnou laboratoří

Milí čtenáři, přiznám se, že zastávám dva zdánlivě protichůdné názory najednou. Myslím si, že práce s dětmi v církvi by měla být jejich věku přiměřená. Ale taky si myslím, že by všichni měli být společně na bohoslužbách. V práci na katechetické přípravce pro nedělní školu jsem se podílela na dvou změnách v jejím uspořádání – prvně šlo o rozšíření tak, aby pro každou věkovou skupinu byla navržena přiměřená a různorodá práce. Ale o několik let později směřujeme k tomu, aby příprava nabízela co nejvíce možností, jak slavit v neděli bohoslužby všichni společně.

Nejprve jsme se hodně zabývali tím, jaké způsoby práce jsou pro jaký věk vhodné, na co děti reagují, co dokážou a umějí. Jak se jim přiblížit, jak najít

ten správný navazovací bod, jak mluvit jejich řečí (čímž nemyslím jen jazyk). Uvažovali jsme, kde se potkávají biblické příběhy s příběhy dětí, jak děti nepřecenit a hlavně nepodcenit.

V tomto ohledu je mladší školní věk zlatý. Děti začínají uvažovat logicky, dokážou věci porovnávat, dávat do souvislostí, vnímat více detailů, zapamatovat si neuvěřitelné množství informací, jsou schopny chápat rozdíl mezi důležitým a méně důležitým, už se dokážou dívat na svět i očima někoho jiného, jsou snaživé, zvědavé a aktivní. Jsou rády ve skupině, rozvíjejí kamarádství a je pro ně důležité. Snadno a ochotně se identifikují s rolí, která jim byla nabídnuta. Dokážou být upřímné a šťastné.

Pro učitele, faráře a samozřejmě i pro rodiče jsou tyhle děti vlastně báječný „materiál“ – už se s nimi dá rozumně mluvit, a ještě na nás dají. Když budou mít svoje místo v nedělní škole, využijí je dokonale. Pokud je jejich průvodce či učitel získají svým přístupem, budou se do nedělní školy těšit a také načerpají mnoho z biblických dějů. Jemžno je dobře formovat (i manipulovat). Získat (i ztratit) pro věc víry.

Přemýšlet nad bohoslužbami pro všechny nás vlastně donutila krize – tedy stále častěji se objevující situace, kdy není možno ve sboru dělit děti do skupin podle věku, protože jich není dost. Nespokojili jsme se v té chvíli s tím, abychom se soustředili na „věkově smíšenou nedělní školu“, ale vydali jsme se ještě o krok dál. K bohoslužbám „všech věků“.

Co je na tomto konceptu bohoslužeb znepokojující? Je pracný. A nepředvídatelný. Nikdy také neuspokojíte stoprocentně všechny potřeby všech. (Ale to nikdy, jen to tak nevynikne.) Je třeba si mimo jiné připustit, že bohoslužby mají oslovit člověka celostně, a přestat si myslet, že zvěstování se děje pouze formou kázání nebo výkladu. Zvěstné jsou v celku bohoslužeb modlitby, písně, pohyb, služba druhým, večere Páně – tyto části jsou zároveň přístupné i jinak než jen přes intelektuální vyspělost.

Pracný je tento přístup k bohoslužbám proto, že při přípravě musíte myslet na to, co je pro koho vhodné, na co reagují děti, a na co dospělí, jak všechny spolu slavící děti Boží nepřecenit a nepodcenit. Je to pracné a náročné na čas, protože je třeba spolupracovat s druhými, v týmu, omezit své představy ve prospěch celku. Pracné je to proto, že účast dětí při bohoslužbách neznamená jen jim dát podržet nějaký předmět při výkladu, ale také nechat skutečně zaznít jejich hlas. Musíte přemýšlet, jak rozezvučet víru nemluvnat i starců.

To s sebou přináší nepředvídatelnost – rodiče, učitelé i faráři mají určité zkušenost s tím, že na jejich otázku děti odpovídají jinak, než čekali. Všichni máme zkušenost s tím, jak nás zaskočí určitá formulace v modlitbě člena sboru. Rozhodí nás, že jsou písně doprovázeny jinak či hůř než obvykle. Musíme náhle improvizovat, jít v myšlení i jednání

nevyšlapanou cestou. Je velká výzva naučit se, že je vlastně v pořádku, když jsme trochu vyhozeni z konceptu, když se cítíme trochu v nepohodě.

Protože díky tomu můžeme – podle Ježíšova návodu „kdo ztratí jistoty, nalézá život“ (Mt 10,39) – objevit, jak je úžasná víra druhých lidí. Jak upřímné jsou ve své víře třeba právě děti školního věku. Jak hluboká je jejich potřeba setkat se s Ježíšem prostřednictvím večere Páně. Nebo jaká je v nich, námi dávno zapomenutá, touha po skutečné spravedlnosti.

Můžeme zaslechnout také prorocký a kritický hlas starších. Slova vyznání vin i skutečné milosti a odpuštění od lidí v plné síle. Bohoslužby, při kterých bereme školní děti v úvahu, nebudou a nemají být jen zábavné – mají dávat smysl. Mají umožnit, abychom byli všichni pozorní vůči Pánu Bohu, abychom byli reální, takoví, jací jsme. Abychom byli spolu a přijímali se v lásce.

Děti mladšího školního věku jsou přesně v tom stadiu, kdy je možné úspěšně je k aktivní účasti na bohoslužbách pozvat. Chtějí poznávat velký svět a ukázat mu, co umějí. K tomu samozřejmě potřebují podporu – ne každý je nadšen z nenadálého vyvolání. Děti i dospělí se mohou účastnit už samotné přípravy bohoslužeb, podílet se na výběru písní nebo doprovodu, přemýšlet o biblickém textu, vymýšlet, jak se chtějí účastnit, jak podpořit vědomí společnosti. Často však stačí dát příležitost. Otevřít možnost rozmanité služby skutečně všem, myslet na to a nedělat vše stále stejně. Je možné otevřít dětem služby liturgické i ryze praktické (občerstvení), které společnosti posilují. ►

Bohoslužby můžou mít v sobě znepokojivé momenty, momenty náročné improvizace a sva-tého neklidu, ale zároveň by měly zůstat místem pokoje, šálomu. Být bezpečným prostorem. Znamená to také nikoho nenutit, aby se účastnil všeho, co se děje. Forma nebo obsah mi můžou být vzdálené nebo pro mě obtížné. Smím v klidu sedět, když kolem mě propukla lehce chaotická fáze, při níž děti, a dokonce někteří dospělí putují za zpěvu a zvuku bubínků kolem kostela. Nemusím jásat, pokud mi není do zpěvu. Nemusím zpívat, když mutuji. Někdy je nejtěžší formulovat pozvání tak, aby obsahovalo možnost volby.

Bohoslužby, při jejichž přípravě vezmeme v potaz to, co potřebují děti, a nezapomeneme na to, co potřebují ostatní, se mohou stát velkou

laboratoří, místem, kde je možno se vši vážností i kreativitou zkoušet nové věci. Nové jazyky, kterými hovoříme s Hospodinem. Pokud se něco osvědčí, je možno to podržet. Pokud ne, je možno hledat dál. Lidé, kteří se pokoušejí o nové možnosti, nesmí být vystaveni zdrcujícímu odsudku, když se pokus nepovede.

Neexistují univerzální návody, jak na to. Vždy záleží na konkrétních podmínkách, lidech, prostoru, času, nadšení a nadání zúčastněných. A taky hodně na lásce, otevřenosti a pochopení, které máme pro druhé a které vědomě rozvíjíme u sebe, u starých i mladých. Buďte jako děti, říká Ježíš. Tak zkusme integrovat víru dětí do boho-sluzeb, třeba nás mají co naučit.

Marta Sedláčková, foto: Benfoto

NAŠE ŠKOLY

Filipka je škola, a to škola církevní

Stojíme na křesťanských hodnotách

Filipka je církevní škola. Co to ale vlastně zname-ná? Že má na fasádě logo církve? Na prvním místě to znamená, že církev školu zřizuje, je za ni odpovědná, a škola je zase odpovědná církvi. Je v jistém smyslu její součástí. Zároveň ovšem – stát školu financuje. Škola se tedy zodpovídá také jemu.

Tahle „dvojdmost“ Filipky určuje její identitu. Snad by se dala vyjádřit známou parafrází evangelijního verše „ve světě, ale ne ze světa“. V našem případě bych myšlenku ještě poupravila: Nejsme ze světa, ale jsme tu pro svět. Evangelické školy a vzdělání, které poskytují, jsou ze strany církve nabídkou cenné služby, kterou už po staletí dobře „umějí“. Díky tomu dokážou garantovat vysokou kvalitu, a stát toho rád a levně využívá.

(Církev ale ví, proč to dělá. Škola je místo, kde může přirozeně vstupovat do tohoto světa a vnášet do něj střípky Božího království. Plní tak svoje nej-vlastnější poslání.)

Filipka je tu tedy především „pro svět“, není to škola, zařízená jen pro děti z církve. Ani církev tu totiž není sama pro sebe a naše škola nemá být skleník, který by umožnil dětem z „věřících rodin“ vyrůstat v bezpečí před vlivy tohoto světa. Posláním církevní školy v našem pojetí je pravý opak. Chceme vytvořit prostor, v němž se církev a svět setkají.

Abychom tuto možnost setkání učinili co nej-více „bezbariérovou“, dáváme Filipce civilní tvář. Duchovní témata jsou v životě školy přítomna spíše latentně. To, že jsme církevní škola, se navenek projevuje jen málo, aby „cizí“ rodiče nenarazili na překážku, kvůli níž by vzdělávání svých dětí u nás odmítli. Tak jako nejsme škola pro děti z církve, nej-sme ani náboženská škola; jsme škola, založená na křesťanských hodnotách.

Není to jen „taktika“, respektujeme totiž, že vý-chova k víře je věc rodičů. O to více je ale duchovní

obsah v životě školy přítomen v podobě principů a zásad. Abychom s ním děti nenásilným způsobem seznámili, máme předmět s názvem Biblické příběhy. Každý týden za dětmi přichází evangelic-

ký farář a na pokračování vypráví starozákonní příběhy. A tento předmět patří k těm nejoblíbenějším. Děti poznávají obsah Bible, a díky tomu získávají schopnost rozumět křesťanské kulturní tradici a pevně v ní zakotvit. Zároveň si budují k Bibli vztah a za pomoci příběhů vstřebávají základní hodnotovou orientaci.

U větších dětí obohacujeme vyučování také o prvky křesťanské etiky, ale v tomto směru působíme už na nejmenší děti v rámci různých charitativních, občansky angažovaných nebo ekologicky zaměřených projektů. Vedeme je k šetrnosti a hluboké úctě k přírodě, k vděčnosti za stvoření a také za blahobyt, ve kterém žijeme, k soucitu s trpícími lidmi i s přírodou a k ochotě dělit se a pomáhat. Se-

znamujeme je také s křesťanskými svátky a dalšími prvky liturgického roku. Čtyřikrát do roka společně i s rodiči slavíme bohoslužby.

Ze všeho nejdůležitější je ale pro nás povaha prostředí, ve kterém děti ve škole žijí – z tohoto „substrátu“ totiž vše ve škole vyrůstá. Usilujeme o prostředí respektující, vlídné a laskavé, emočně bezpečné, velkorysé a zároveň pevné. Veliký důraz klademe na péči o vztahy mezi dětmi, mezi dětmi a učiteli i o vztahy v pracovním kolektivu. Škola je na prvním místě společenství, což vnímáme jako velkou hodnotu, a každého, kdo ke škole patří, přijímáme jako dar. S tím také souvisí naše otevřenost k jinakosti všeho druhu. Přijímáme ji vždy jako velké obohacení a jsme rádi, když se škola může stát bezpečným místem pro děti, které by v důsledku svého znevýhodnění v klasické škole čelily různým potížím.

Kvalita společenství je pro nás zásadní, a možná právě v tom se pozná, že jsme škola církevní. Snažíme se, aby děti (i jejich rodiče) během let ve Filipce pochopily, co je pro křesťany důležité a proč. Doufáme, že budeme dostatečně autentičtí. Pak totiž ten dlouhý čas, který tu společně prožijeme, poskytne dětem v budoucím životě hodně důvodů, aby se pro ně křesťanství stalo důležitým orientačním bodem v různých životních situacích a také při případném osobním hledání.

Ruth Konvalinková, ředitelka ZŠ Filipka v Brně,

foto: ZŠ Filipka

TEOLOGIE DĚTÍ

Já mám dva tatínky...

...řekla svému okolí jednou Justýnka.

Myslela tím Jirku a Boha. Malá Anička ukazuje na křížifix v polích u Hrušovan a říká: Miminko umřelo. A rodiče s ní mluví o tom, co se stalo mezi Vánocemi a Velikonocemi.

Teologie dětí

Děti jsou schopny nejen náboženských představ (o Bohu atd.), ale jsou také schopny pěstovat (dělat) teologii. Jejich představy jsou jiné, ale ne méněcenné, ani to není jen předstupeň „správného“ mínění dospělých. Proto je ►

nehodnotíme v kategoriích správné/špatné. Bereme je vážně. Má smysl se na jejich teologii ptát a pokoušet se pak jejich představu mírně rozvíjet. Děti jsou experti na svůj život – rozumí sobě jistě lépe, než jim rozumíme my „velcí“.

Rozlišujeme:

- Teologii dětí – děti říkají své myšlenky, nejen opakují cizí; originálně rozumějí textům Bible, mají vlastní představu Boha, stvoření atd., ptají se, reflektují. Někdy jsou vystaveny nebezpečí, že jim do toho jejich chápání moc mluvíme.
- Teologii s dětmi (nábožensko-pedagogická praxe) – děti jsou subjekty myšlení o Bohu, nikoli objekty, do kterých se pokoušíme něco nacpat. Někdy však potřebují povzbuzující dospělé, vždyť všichni jsme tělo Kristovo – dospělí i děti, snažíme se porozumět dětské logice.
- Teologii pro děti (zjednodušování teologických obsahů) – podněcujeme dětskou obrazotvornost, přibližujeme jim „obsah“ pomocí obrazů, symbolů, vysvětlujeme pojmy, objasňujeme nesrozumitelné, pomáháme dětem, když mají o Bohu (i na základě některých biblických textů) např. představu, že je příliš destruktivní.

Co to je teologie? Bůh nás oslovuje, my to reflektujeme a odpovídáme. Víme, že Bible má více významů. Jinak čteme některé příběhy v dospívání, jinak na sklonku života. I děti jsou proto dobrými exegety (vykladači Bible).

Termín teologie dětí se objevil v devadesátých letech 20. století (Anton A. Bucher). Od roku 2002 v Německu dokonce vychází ročenka (*Jahrbuch für Kindertheologie*). Teologie dětí znamená elementaritu v přístupu, životnost v myšlení, radikalitu v otázkách.

Po léta a staletí předávala církev a její představitelé dětem (ba i dospělým) „dogmata“ bez alternativ, dokonce je tlačili, ohýbali a nutili. Teologie

dětí razí jiný jejich obraz: Děti jsou osobnosti. Německý profesor praktické teologie Henning Luther (1947–1991) radikálně napsal: „Teologie by se měla dělat z perspektivy subjektu místo z pozice instituce církve nebo vědecké teologie.“ Ale i Martin Luther (1483–1546) ve svých už reformačních kázáních po návratu do Wittenbergu (9.–16. března 1522) zdůrazňoval, že každý je za sebe před Bohem odpovědný sám, tak jako každý sám za sebe umře. Teologicky myslet a mluvit se nezakládá na vzdělání, ale na křtu.

Velké dětské otázky (bavíme se zde o kategorii dětí od čtyř let do začátku puberty) jsou přibližně tyto: Identita (a tedy i já a Bůh), smysl života (smrt), Bůh (kdo se o mě stará), podstata etiky – zdůvodnění, co je správné, ostatní náboženství (který bůh je pravý), strach z budoucnosti, (ne)konečnost, vznik řečí, existence Boha. Nejde o to, aby děti o Bohu myslely, aby si o něm něco myslely, a asi je to ani moc nezajímá, jde o: já a Bůh.

Učitel

Úkol učitele v „nábožku“, v konfirmační přípravě, v nedělce není něco předat, ale moderovat, pomoci „porodit“ myšlenku / způsob života / postoj víry, otevřít možnost, aby děti svou teologii měly, dodat impulzy, posílit důvěru ve vlastní myšlenky a povzbudit k nim. Zkrátka být stimulující partner, mít porozumění, případně působit jako nabízející „expert“, který může něco dovysvětlit. Učitelé učí svým vlastním životem, dávají dětem „ochutnat“ svou víru – víru konkrétního živého člověka.

Ježíš

U Ježíše najdeme tři základní obrazy dětí (Mk 9,36–37; Mt 18,2–5; Mk 10,13–16). Z nich pochopíme, že sám Ježíš se s dětmi identifikuje. Úkol učedníků je o děti se starat, brát je vážně, chránit; takto se setkávají s Bohem. Děti jsou Ježíšem postaveny do středu sboru. A je o nich také řečeno, že jsou blízko Božímu království. (Dospělí) učedníci se od dětí mají učit, jak věřit, jak všechno očekávat od Boha.

Děti jako perspektiva sboru

Ve sborech děti často zůstávají stranou (místo setkání celé rodiny s Rodičem) – děláme z nich objekty péče či výchovy. Mnohdy k tomu odsouzení máme důvody veskrze profánní: Bude to pro ně nuda, můžou rušit. Naše děti (Mackovy) mají raději nedělní školu než rodinné bohoslužby, ale neztrácí se nám někdy ve sborech prostor pro setkání (všech) generací? Dospělí se často stydí o Bohu a víře nahlas mluvit, děti tolik ne. Učíme, že členem sboru se člověk stává křtem, pak začneme mluvit o konfirmaci a hranici posouvat. Ve skutečnosti si mladí lidé na své slovo a odpovědnost musejí hodně dlouho počkat. Úkolem sboru je vytvářet takové prostředí,

kde všichni (tedy i děti) mohou zakoušet, že jsou jeho součástí. Ptáme se někdy děti ve sboru, jak jej vnímají? Je v našich sborech aktivně podporována teologická i členská kompetence a odpovědnost všech (i dětí)? Je sbor místo svobody bez předsudků a bariér? Děti ve sboru musejí cítit: Beru tě vážně a pokouším se ti porozumět. Bohoslužby se týkají komunikace, ta by měla být srozumitelná. Ani v bohoslužbách přece nejde o správné odpovědi. Připadá mi vhodné, pokud je stejný text probíráán v nedělce i v kázání pro dospělé, pak máme o čem spolu mluvit cestou z kostela. Děti (a jejich perspektiva) mohou jasně poukázat na to, co v našich sborech nefunguje, kde jsou slabiny (v obsahu, v tom, co a jak je slyšet, i v tom, co je vidět, cítit atd.). Pokud se děti stanou skutečnou součástí sboru, pod-

poří se tím možná u všech společné „my“ – my myslící, hledající, modlící se, zpívající, ptající se.

Metody

Dělat s dětmi teologii není složité, ale je to náročné – předpokládá to dobře naslouchat a dobře se ptát.

Pravidla: Přípravenost k rozhovoru; doprovázet, ne hledat správné odpovědi, nenutit k účasti. Klidná místnost – ne pro víc než deset lidí, sedět a vidět na sebe, mít společné téma, netvářit se jako znalci, nehrát na špatné a dobré odpovědi, neskákat si do řeči, neodpovídat hned na otázky, ale povzbuzovat skupinu, aby odpověděla, prostředkovat, čemu sám věřím (nevím jaký je Bůh a už vůbec nevím, co si myslí). Děti mohou formulovat i shrnutí „hodiny“ – učitel to na závěr nemusí uvádět na správnou míru.

Metodou je hlavně moderující rozhovor. (Samozřejmě i pro děti patří „tato“ témata do oblasti soukromé, osobní, intimní.) Něco občas řeknou spontánně (viz dva úvodní příklady), nám však jde o vyvolání tohoto procesu. Sokratovský rozhovor znamená vyjasňovat pojem pomocí určitého procesu, pomocí „porodnických“ otázek, které abstraktní posouvají k osobním zkušenostem.

Tyto otázky mohou znít „obyčejně“: Co tím myslíš? Můžeš nám to dovysvětlit? Jak jsi na to přišel? Co myslíš, že tím dotyčný myslí? Můžeš to říct vlastními slovy? Čemu věříš ty? Můžeš dát příklad? Co bychom ještě potřebovali za informace? Jaká je alternativa?

- Můžeme s dětmi sbírat asociace (ideálně v celých větách), např. k pojmu anděl, království atd.
- dávat zaznívat vysvětlením z různých úst – co to je (asi) kříž pro zdravotní sestru, maminku, instalatéra, Ježíše...
- psát na tabuli asociace ke slovům a pak se dohadovat, která má ke zvolenému pojmu blíž, a která dál
- ptát se na „nesrozumitelná“ slova v určitém biblickém verši a pak je zkoušet nahrazovat a „nové“ verše zapisovat
- doplňovat věty, např. „Hospodin je můj pastýř, nebudu...“ (Ž 23,1) či „Celé tvorstvo toužebně vyhlíží a čeká, kdy...“ (Ř 8,19)
- malovat si na tabuli činku (kdo je váženější a proč): král – dítě • vytvářet definice pojmů ►

• někdy můžeme dětem předložit nějaké dilema. Např. mladý lékař Pavel, kterému hrozilo, že se s ním zřítí letadlo, v tu chvíli Pánu Bohu slíbil, že odejde léčit do zemí „třetího světa“. Má se vzdát své dívky, kariéry, pohodlného života jen proto, že s ním letadlo nespadlo? Nebo známá hra Krokodýlí řeka – děti si mohou vytahovat předměty z boxu či pytle se zadáním: Vezmi si věc, která ti připomíná nejvíc... nebe • lze vytvářet metafory: Pán Bůh nás má rád jako když... • skládat básně či modlitby, požehnání s pomocí zadaných slov nebo pro určené lidi • patří sem i malování: Když myslíš na Boha, co se ti vybaví? Ilustruj větu z příběhu a vysvětli • myšlenkové experimenty: Na co by ses zeptal Boha? Co by bylo, kdyby nebyla smrt? Na co myslel Josef v cisterně... • přeskládat biblické věty, např. Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi (v nebi stvořil Bůh

začátek a zemi.) Změnil se nějak význam, důraz? • pomoci „nastartovat proces“ nám mohou obrazy, které s dětmi interpretujeme • biblické příběhy můžeme také nechat děti dokončovat: Co pověděli uzdravení malomocní doma? • pracovat je možné i s knihami např. metodou vyptávání: Tak se ptám, co si asi říkali pastýři, když uviděli Ježíše... (ptát se vlastně na to, co v textu není, ale zároveň se tak dobírat jeho podstaty) • použít lze biblické postavičky i např. karty Rainera Oberthüra (Obrazy života – život v obrazech).

Facit

Pojďme cíleně posilovat samostatnost a svébytnost víry dětí a jejich osobní vypořádání s teologií v perspektivě světa, ve kterém právě jsou.

Ondřej Macek, foto: Benfoto

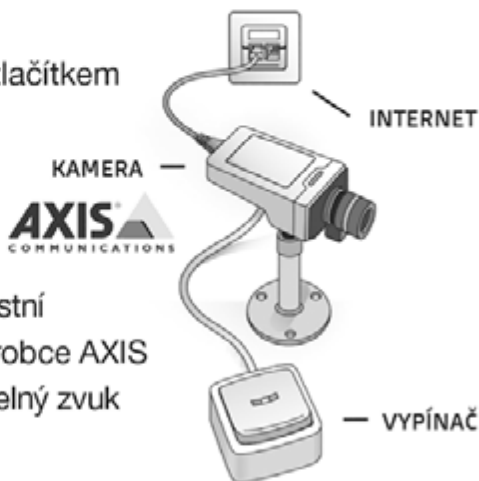
PŘENOSY BOHOSLUŽEB

Spustit přenos je nyní tak jednoduché, jako rozsvítit světlo

ve spolupráci s firmou **NetRex**

Výhody:

- nejjednodušší obsluha jediným tlačítkem
- možnost přenosu na Facebook, YouTube i další platformy
- není potřeba počítač
- jednorázová investice
- kameru lze použít i jako bezpečnostní
- spolehlivé kamery švédského výrobce AXIS
- kvalitní obraz, perfektně srozumitelný zvuk

www.ozvuk.cz tel.: 608 433 983

OZVUK – ozvučení pro váš kostel

OTÁZKA NA TĚLO

Co vám dala (vzala) nedělní škola?

Nedělní škola a dětské biblické hodiny – tam se rodila moje víra, tam mě zaujala Bible a historie, už tam se děla (i když ještě nevědomky) příprava k rozhodnutí stát se farářem, již tam vidím i zárodky své občanské odpovědnosti. S nedělkou jsem hrál vánoční divadla, která pak vedla k deseti letům chození do dramafáku Mileny Klinecké. A tábory strašnické nedělky, ty hrály naprosto zásadní roli ve formování mé osobnosti, rád jsem se přidal do jejich organizace a stále je vedu. Miloval jsem příběhy a biblický svět mě fascinoval, měl jsem rád dětské kolektivy a ten kostelní mě nadchl. V neděle začalo rozpoznání, že církev není „to, co je v kostele“, ale že církev jsme „my, kteří tím kostelem spolu žijeme“.

Benjamin Roll, student ETF UK

Nejdřív mi určitě dala kamarády. Díky NŠ jsem se seznámila s ostatními dětmi ve sboru. Poznat kolektiv a cítit se v něm co nejlépe, to pro mě byl ze začátku nejdůležitější úkol. Několik těchto dětí i dnes patří k mým nejlepším přátelům. Nedělní školu u nás vedlo několik učitelů, takže jsem se mohla seznámit i s některými dospělými členy, a cítit se tak ve sboru bezpečněji. Do budoucna mi rozhodně pomohly jednodušeji podané biblické příběhy a jejich výklady, čerpám z toho dodnes. A také mělo význam odpoutání od rodičů, které je potřeba.

Tereza Pudlovská, studentka,
sbor ČCE Praha-Jarov

Nedělní škola mi dala víc, než jsem si tehdy uvědomoval. Bydleli jsme ve Valašském Meziříčí, naše rodina v tamním sboru naplno žila. Nedělní škola byla pravidelně po bohoslužbách. Účast na obou shromážděních byla pro mě samozřejmá. I proto, že jsem tam už jako desetiletý měl povinnost – doprovázel jsem na harmoniu společný zpěv. Bral

jsem to vážně, každou sobotu odpoledne jsem si došel pro písničky, abych si je doma předtím mohl přehrát. Tak byla NŠ jednou z řady věcí, kterými byl nenápadně, ale spolehlivě můj vztah k církvi ovlivněn.

Jan Trusína, farář ČCE v důchodu

Nedělní škola mi dala určitě hlavně pocit sounáležitosti se sborem. Tady jsem doma, tady mám své hlavní kamarády, tady mě mají rádi a berou mě vážně. To poslední znamenalo hodně. Své kouzlo měla i ta nepsaná pravidla, že malí sedí v přední a starší v zadní lavici a nejstarší si chodí vyprávět příběh na kruchtu. Ke vzpomínce na nedětku ale neodmyslitelně patří i náš zelený trabant kombi, do kterého nás potom naložil můj otec, jeden z učitelů, a rozvážel po Miroslavi. Vejde se nás tam 13, nebo 14? Dnes bezpečnostně a ekologicky nemyslitelné, tehdy zásadní formující zážitek.

Daniela Bednaříková, sbor ČCE Miroslav

Byla nás hromada. Seděli jsme na maličkých židličkách, zpívali a poslouchali. Hrálo se na kytaru. Často i má oblíbená „Už přijíždí vlak Boží“. Usměvavá učitelka Irena a Pavel. Jeho ryzí víře jsem porozuměl až mnohem později, a to je mi líto. Z bohoslužeb se na chvíli zastavil farář, aby nám taky něco pověděl. To důležité. Ale z toho si nic nepamatuji. A kamarád David, přátelství, které trvá dodnes. Někdy mi nedělní škola připadala dětinská, a tak jsem zůstal s dospělými. Co bylo nejsilnější? Prožitek bezpečí, zájmu a přijetí jsem si odnášel každou neděli. Silně to kontrastovalo s manipulující ideologií tam venku, za zdmi farního domu. Nebylo potřeba slov, abych porozuměl, že ve vlaku Božím „každý místo své má“.

Tomáš Matějovský, farář ČCE
připravila **Jana Plíšková**

SYNODNÍ RADA

Ze zasedání synodní rady

9. 2. vybíráme:

Sbory a pracovníci

Synodní rada uděluje sestře Deboře Rumlové dispens od setrvání na místě farářky ve sboru Daňkovice do konce doby jejího povolání, tj. do 31. 8. 2022, a zároveň schvaluje její kandidaturu na místo farářky ve sboru Nové Město na Moravě na úvazek ve výši 50 % na dobu určitou od 1. 9. 2021 do 31. 8. 2022.

SR poskytuje sestře Romaně Čunderlíkové neplacené volno do šesti let věku syna Františka. Toto neplacené volno se poskytuje na dobu od 16. 1. 2021 do 15. 1. 2022. SR jmenuje bratra Petra Pivoňku za faráře sboru ve Zlíně na období od 1. 8. 2021 do 31. 10. 2021 na plný pracovní úvazek. Toto jmenování nahrazuje volbu sborovým shromážděním, která se již konat nebude.

Ekumenické vztahy

Komitét členských církví Světového luterského svazu (LWF) v České republice jednal online 21. 1. 2021. Kromě sdílení situace v době pandemie jednal o aktuální situaci LWF, o Setkání křesťanů 2022 v Ostravě, při němž budou spolupracovat Českobratrská církev evangelická a Slezská evangelická církev augsburského vyznání, a naplánoval setkání zástupců těchto církví v Českém Těšíně.

Synodní rada schvaluje předložený návrh Memoranda o porozumění mezi ČCE

a Střediskem humanitární a rozvojové spolupráce Diakonie ČCE (SHRS) na jedné straně a Světovým luterským svazem – zahraniční službou na straně druhé. Termín podpisu memoranda domluví v součinnosti se SHRS Pavel Hanych.

SR souhlasí se setkáním představitelů církví LWF střeoevropského regionu v Bystřici pod Hostýnem v termínu 19.–20. 10. 2021. S účastí počítá D. Ženatý, P. Pokorný a O. Titěra.

ARO

DISKUSE

Dáváme hlas ponižovaným 2021 – O ohroženou lidskou důstojnost

V úterý 16. března se od 19.00 hodin koná online diskuse o lidských právech.

Na světě je více míst a skupin, zasluhujících pozornost obránců lidských práv. Hovořit ale chceme zejména o situaci lidí, kteří jsou součástí české společnosti. Zaměříme se na otázky vztahů většinové společnosti a menšin. Před jakými výzvami naše společnost stojí? Jak se vypořádat s předsudky či problémy, které z toho vztahu vyrůstají?

Zajímají nás mj. sociální a ekonomické dopady koronavirové krize, přístup ke vzdělávání, situace samoživitelek, lidí v exekucích, bezpráví...

Hovořit budou: novinářka Nora Fridrichová, dále signatářka Charty 77 a bývalá veřejná ochránkyně práv Anna Šabatová a farář pro menšiny Mikuláš Vymětal. Moderuje redaktorka Českého rozhlasu Plus Lucie Vopálenská.

Diskusi pořádá Českobratrská církev evangelická ve spolupráci s Knihovnou Václava Havla. Internetový odkaz pro sledování přímého přenosu najdete včas na webu www.e-cirkev.cz.

Tato událost je součástí tradičního Pochodu s bílými deštníky na připomínku hnutí Dam v bílém, kubánského opozičního seskupení manželek, matek, sester a dcer odsouzených politických vězňů – ten se kvůli mimořádným protiepidemickým opatřením letos neuskuteční. *Hof*

CÍRKEV

Pozvánka na online besedu

Spolek evangelických kazatelů (SpEK) připravuje online besedu na téma „Revize rizik a šancí sborů ČCE“. Konat se bude v pondělí 22. března 2021 od 10 hodin. Řečníci zatím nebyli oznámeni. Pro bližší informace sledujte webové stránky SpEKu: www.spek.evangelnet.cz.

EKUMENA

Pozvání na česko-americké online setkání

Mluvíte anglicky? Zajímají vás vztahy mezi Presbyteriální církví v USA a Českobratrskou církví evangelickou?

Máme pro vás zajímavé pozvání: první internetové „setkání“ s našimi americkými přáteli na téma on-line bohoslužeb v době pandemie: PRAYER AND PRAISE IN THE PANDEMIC: A Conversation About Worship in the Season of COVID-19.

Setkání se uskuteční v neděli 21. března 2021 od 20.00 do 22.00 hod.

Budeme hovořit obecně o tématu bohoslužeb (Petr Sláma), sdílet zkušenosti z USA a z Česka (Athens, Pittsburgh, Olomouc) a dostatečný prostor chceme věno-

vat také volnému rozhovoru účastníků.

Máte-li zájem o účast na online setkání, přihlaste se u faráře Marka Harpera v Athens (mharper@covpresathens.org), pošle vám přímý odkaz k připojení do videokonference. Všichni jsou k účasti zváni, rozhovor bude v angličtině (nebude tlumočen). *Gerhard Frey-Reininghaus/Hof*

VÝROČÍ

Sto let od narození faráře Adriana Mikoláška

Dne 5. března uplynulo 100 let od narození evangelického faráře ThDr. Adriana Mikoláška. Narodil se v Dalmácii na ostrově Brač, gymnázium vystudoval ve Francii a teologickou fakultu v Praze. Působil ve sborech v Praze-Libni, v Zásnukách u Kolína a třicet let až do své smrti v roce 1992 ve Dvakačovicích na Pardubicku. Jeho bratr Mirko působil jako misionář v Africe, syn Bohdan je známý hudebník zejména díky písni Ticho o Janu Palachovi, aktuálně připravuje liturgický hudební pořad k výročí svého otce o Samaritánech. *Jan Kirschner*

SBÍRKA

Celocírkevní postní sbírka na církevní tisk

Na postní období (17. 2.–3. 4.) byla opět vyhlášena celocírkevní sbírka na podporu církevního tisku. Tuto sbírku mají sbory uspořádat v rámci bohoslužeb některou z postních nedělí.

Protože velká část výnosu sbírky směřuje na podporu provozu Českého bratra, budeme vám moc vděční, když na sbírku budete svým příspěvkem pamatovat. Bez vaší finanční pomoci by bylo vydávání časopisu a dalších publikací jen těžko myslitelné. Děkujeme!

ARO

MLÁDEŽ

Na stejné vlně (*Báječnej bál, Praha, 17. 1. 2020*),
foto: František Plzák

Čtyřicet tisíc lidí

Vztahy k druhým

Někde jsem četl, že člověk za svůj život pozná (ať už letmo, nebo důvěrně) asi 40 000 jiných lidí. Už nevím, jak k tomu číslu vědci a badatelé došli a ani si nejsem jist, jestli to těch 40 000 opravdu bylo. Určitě to ale bylo číslo dost vysoké (nejdřív zkusme spočítat, kolik lidí potkáme za jeden den a pak to číslo vynásobíme naším věkem krát 365 za každý den v jednom roce...). V matematice sice příliš nevynikám, ale cifra v řádu desítek tisíc mě zaujala. Je to přece jen dost velký počet lidí, kteří do našeho života více nebo méně vstoupili a zanechali nějakou stopu. Ať byla ta stopa sebemenší, nějakým způsobem nás poznamenala, ovlivnila nás nebo změnila. Bez ostatních kolem nás bychom určitě nebyli takoví, jací jsme.

Před nedávnem jsem si po delší době udělal výlet do Prahy, kam se jako člověk z venkova tak často nepodívám, zvláště v poslední době, kdy sotva vyjdu z domu. Na Hlavním nádraží jsem nastoupil do metra a vyjel směr Háje. Jako jindy v dopravní špičce byla ve vagonu spousta lidí, spěchajících do práce i jinak, jen všichni s rouškami. Sedí nebo stojí vedle sebe, čtou knížku nebo lustrují sociální sítě díky pokrytí tunelů mobilním signálem. Někteří se zájmem (asi předstíraným) pozorují tmu za oknem. Jediný hlas, který za celou dobu své cesty slyším, mě v každé stanici upozorní, abych nevystupoval, protože se zavřou dveře a souprava se rozjede.

Říkám si, že asi něco bude na tom, co už jsem slyšel mnohokrát – že je dnes všechno příliš individuální. Televize a internet do nás hustí hromadu produktů na lepší trávení, zábavu, učení, spánek – další jistě znáte sami. V záplavě vylepšení pro vlastní život si možná stačíme udělat čas na sebe, ale na druhé už moc ne. Přitom žít ve společenství je stejně důležité jako správné sebezpříjetí. Jsou to spojené nádoby, a jakmile jedna praskne, vyteče obsah i z druhé.

Doba ale nejen že setkávání s druhými nepřeje, dokonce je zavrhuje a zakazuje jako rizikový kontakt, zvyšující nálož v populaci.

Když se ale po lidech kolem sebe dívám, nemyslím, že bychom dnes byli všichni jen sebestřední sobci. Možná jenom nechceme před ostatními vypadat trapně. Aby ne, když všude píšou, jak dokonalí musíme být. A tak doufám, že ten strach překonáme stejně jako jedna starší věřící paní, která, ani nevím jak, se se mnou

dala v metru do řeči. Během našeho rozhovoru (nebo spíš jejího monologu a mého přitakávání) jsme se postupně dostali od namlouvání Bible pro slepé až k Božimu pohledu na soulož, asi nejbližšímu možnému setkání dvou lidí. O ní velmi hlasitě pronesla (téměř zakřičela na celý vagon), že „kdyby se to Bohu nelíbilo, tak by to přece takhle nevymyslel“.

Víckrát už jsem sice tu dámu nepotkal, ale i tak můžu říct, že se stala jedním z těch 40 000, kteří mě v životě nějak ovlivnili. Tedy ne v oblasti sexuálního života, ale postojem, že otevřít se navzájem druhým, i když mám strach, abych nepůsobil trapně, nás může s ostatními sblížit víc, než si myslíme.

Saša Koukol, foto: František Plzák

Vůně pečené ryby

Vztahy k bližním

Vztah je alfa a omega evangelia, Ježíšovy dobré zvěsti, známé nám z Nového zákona. „Mistře, které přikázání je v zákoně největší?“ On mu řekl: „Miluj Hospodina, Boha svého, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí.“ To je největší a první přikázání. Druhé je mu podobné: „Miluj svého bližního jako sám sebe.“ Na těch dvou přikázáních spočívá celý Zákon i Proroci.“ (Mt 22,36–40).

Tak vida, vztah je zjevně i jádro Staré smlouvy, tedy Zákona a Proroků! Vše, co se týká dění mezi Pánem Bohem a člověkem (ba veškerým stvořením), je vztahem určováno, definováno, motivováno, vykládáno i opodstatňováno. Uděláte-li v oblasti křesťanské víry, lásky a naděje krok kterýmkoli směrem, vždy o vztah, vztaženost „zakopnete“. Ale to je fajn, vždyť na dobré, nosné a trvanlivé vztahy je v areálu Božího přitaká(vá)ní zaděláno tak jako nikde jinde. Snad proto, že Bůh umí žít ve vztahu nepodmíněně, dokonale excentricky a až s dojemnou pronikavostí. Srovnáme-li tuto dispozici s lidskou (a máme s ní všichni hojnou zkušenost, od sebe i u druhých), vidíme nebetyčný rozdíl. A zároveň chápeme naši přeukrutnou kliku, že je Hospodin zástupů takový, jak nám o něm vypráví jeho Syn (abychom coby nevěřící Tomášové, coby natvrdlí učedníci rozuměli a pochopili, jací jsme šťastlivci a výherci v loterii).

Ano, jsme jimi! Jelikož je i velmi mnoho jiných, kteří na životadárné a dlouhodeché vztahy zaděláno nemají, žijíce v areálech, kde se to odehrává velmi zřídka, prchavě, kde vztahy spíše kolabují a často jsou jen jako fata morgána. V těchto oblastech bývají poklady v nebi k smíchu, nastavená druhá tvář je slabost, smrt na kříži je zpackaná, poněvadž příliš morbidní, PR (public relations)

a zmrtvýchvstání jen amatérský až diletantský pokus vylhat se z totálního krachu. Zde plativají především ostré lokty, zdravý egoismus, nekompromisní asertivita, vztahy nesmějí překážet ani omezovat. Tady fungují a praktikují se vztahy převážně účelové, i pokud jde o uspokojení potřeby nebýt sám, být přijímán, zakoušet tělesnou slast či alespoň blaho. Pročež, jakmile protagonista takového vztahu pocítí jeho ochabnutí, ihned a snadno

nad ním zapochybuje. Zakusí-li, že vztah mu dává méně, než on do něho vkládá, začne vážit, zdali se mu vyplatí pokračovat (partner ať si to vyřeší sám, jak chce). A pokud se vztah ocitne v krizi (lhostejno čím a kým působené), hledá se způsob, jak jej co nejméně bolestně ukončit, nikoli o něj bojovat nebo jej resuscitovat.

To vše vytváří oblast vztahové tekutosti, ve které pevné vazby nemají šanci a lidské osudy připomínají jeden nekonečný tah sportky, kde ovšem nikdy ti, kdo (zoufale) hrají, nevitězí.

Tam, kde lidé nevěří svým bližním, poněvadž předpokládají, že tito jednají stejně sobecky jako oni sami, tam vztahy netvoří záchrannou síť, ale pytlácká oka, v horším případě oprátky. Tam vztahy nepřinášejí lidem štěstí, oporu a vzpruhu, nýbrž jen samé starosti, zklamání a hořkost.

A ani opakované pokusy začít znova lépe nikam nevedou. Nakonec se jako nejméně devastující varianta začíná jevit „nevztah“, tedy samota, život sólo, singl, chutnající však postupem času stále více jako vystydlá instantní polévka. Bývá to existence vadnoucích ambic, usychajícího sdílení, předčasně odkvétající perspektivy, ale aspoň bez frustrací, partnerských podrazů či nekonečných hádek. Ech, možná jsme to sami zažili, že? Takovou epizodu posttraumatického nevztahování. Není to žádná hitparáda.

Ale existuje alternativa. Je to ta oblast, vyvzdorovaná na beznaději Ježíšem z Nazaretu, oblast Božího přítaká(vá)ní, kde je na dobré, nosné a trvanlivé

vztahy zaděláno tak jako nikde jinde. Tušíte, kam mířím? „Království Boží nepřichází tak, abyste to mohli vypořádat; ani se nedá říci: ‚Hle, je tu‘ nebo ‚je tam‘! Vždyť království Boží je mezi vámi!“ (L 17,20n). Jo, je tu, a můžeme se z něj – i navzdory naší vztahové nemotornosti a neohrabanosti – těšit! Zakoušet vztahy vertikální i horizontální, spirituální i zcela zemitě a tělesné, a to vše v atmosféře, která není určována naším kolísavým životem (to by to vypadalo!), ale spíše Boží láskou, ševlením svatého Ducha a vůni pečené ryby, linoucí se až odkudsi z břehu Galilejského jezera. Úplně cítím, jak nás to v(z)tahuje!

Miloš Lapáček, kresba: Adéla Kleinová

HUMANS OF ČCE

Dominik Bláha

Předseda Celocírkvního odboru mládeže

**„Neboť kdekoli se shromáždí dva nebo tři v mém jménu, tam jsem já uprostřed nich.“ (Mt 18,20)
Pána můžeme nacházet v sobě i v druhých. Pestrost a otevřenost naší církve nám umožňuje ho
nacházet v nesčetných podobách. To ve mě budí pokoru a naději.**

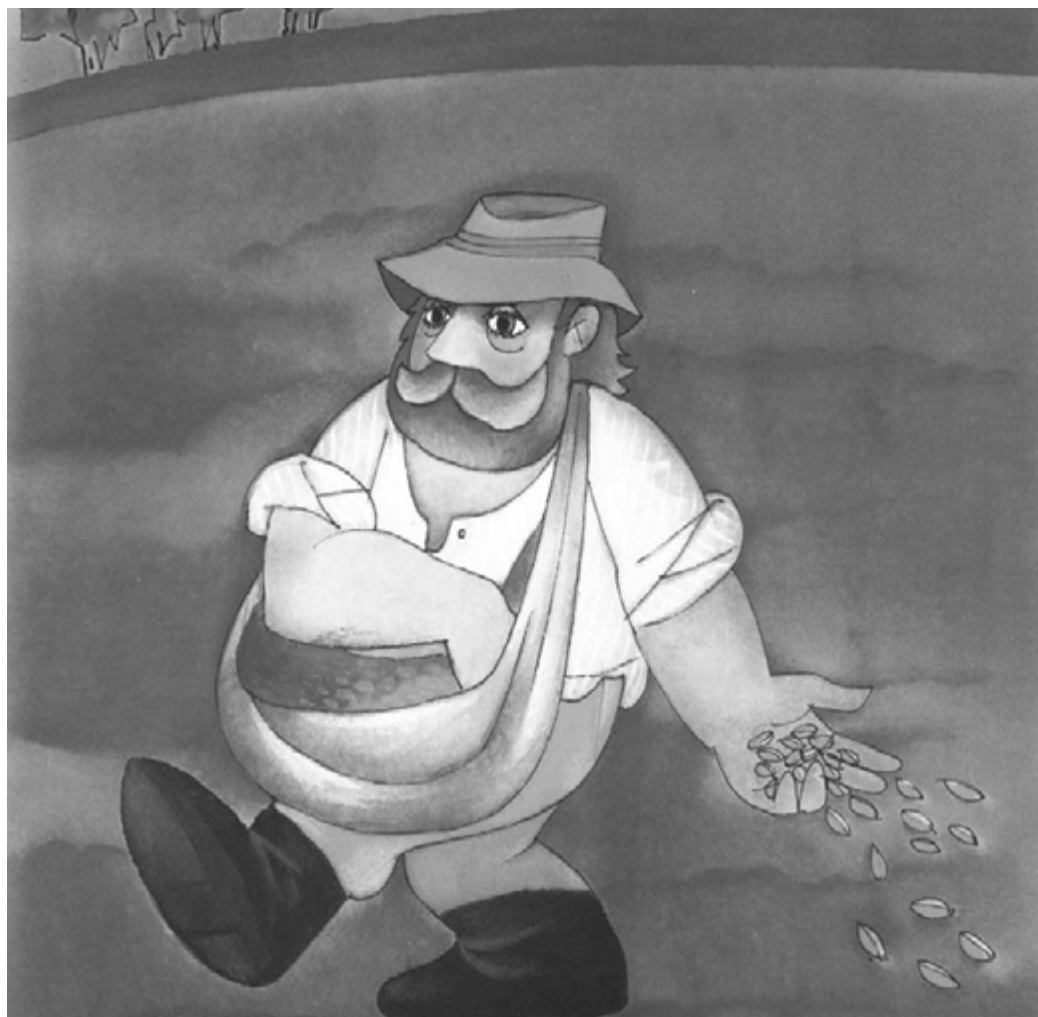
připravila Adéla Rozbořilová

Budme trpěliví jako rozsévač

Pro tentokrát jsem si vybrala příběh z Nového zákona, z evangelia podle Lukáše – podobnosti o rozsévači.

V krátkosti jej zrekapitulujme: Když začal rozsévač sít semena, dopadla na mnoho míst.

je prerostlo a zadusilo. Ale pak, když už se zdá, že ubohá semínka nemají naději vhodné místo najít, přece dopadnou do země dobré, plné vláhy a potřebných živin, ve které se jim daří, a tak posléze přinášejí velký užitek.

Miroslav Rada: Rozsévač

Nějaká padla podél cesty, kde je sezobali ptáci, další dopadla na skálu, kde sice vyklíčila, ale uschla, protože neměla na přímém slunci dostatek vláhy. Některá dopadla mezi trní, které

Představila jsem si rozsévače, jemuž se nedaří, setba opakovaně hyne, ale on se přesto nevzdává naděje, že nalezne zemi zavlaženou, pro růst semínek příhodnou. Do času, v němž

nyní žijeme, si lze vzít příklad z rozsévačovy trpělivosti a vytrvalosti, která nakonec přináší dobré plody. Již celý rok se potýkáme s koronavirem, a přestože nosíme roušky, respirátory, používáme dezinfekci, omezili jsme kontakt s ostatními, abychom bránili jeho šíření (a teď se začalo i s vakcinací), boj stále není u konce. Proto se – jako rozsévač – nevzdáváme, v zápa-

se neustupujeme a bojujeme trpělivě, neústupně, poněvadž dlouhodechost a vytrvalost Bible rozhodně doporučuje. Spolu s tím nadále zůstáváme v naději, že opět bude dobře, že naše nezdolnost bude odměněna, že naše životy překonají současné skály, trní a nenasycené ptactvo a znovu zakoření v úrodné a kypré půdě.

Majda Lapáčková

REPORT

Zahájení půstu v Blahoslavově domě

Ve středu 17. 2. se v Blahoslavově domě, tedy ve sboru Brno II, uskutečnily bohoslužby pro mládež k příležitosti začátku půstu. Duchovní ztišení byl výtečný způsob, jak se naladit na nové období v církevním roce. Setkání bylo zvláštní nejen tím, že se konalo nezvykle ve středu, ale také tím, že se vzhledem k nízkému počtu účastníků podařilo uspořádat přímo v kostele.

Kromě klasického čtení, kázání a přímluvné modlitby, které se účastnilo více z nás, se také rozjímal nad postním plátnem. Jedná se o obraz,

promítaný na stěnu, který k tomuto účelu vybrala charitativní organizace Misereor. Několik minut v tichu s myšlenkami nad významem půstu spolu s pohledem upřeným na obraz plný symboliky pro mě byla nevšední zkušenost, z které si v sobě pocity nesu doteď. Zamyslela jsem se nad tím, co mohu ve svém životě zlepšit, abych se přiblížila Bohu, ale také nad tím, co mohu udělat pro druhé. Třeba skrze postní sbírku Diakonie nebo zmíněnou organizaci Misereor, pomáhající chudým lidem v třetím světě.

Adélka Kleinová

AKCE

Porada mládeže 2021

V termínu 19.–20. 3. 2021 se uskuteční každoroční porada mládeže. Jedná se o setkání představitelů COMu a SOMŮ napříč republikou, vítání jsou ale samozřejmě všichni z řad mládeže, které aktuální dění zajímá.

Letošní porada bude navíc volební – po dvou letech tak vzejde z voleb nové složení Celocírkevního odboru mládeže.

I sem ale zasáhla protiepidemická opatření. Porada mládeže 2021 se pro-

to bude s nejvyšší pravděpodobností konat online. Pro podrobnější informace a přihlašování sledujte www.mladez.evangelnet.cz. Poradu připravuje současný COM ve spolupráci s oddělením mládeže ÚCK.

OZNÁMENÍ

Nabídka profesionálního kácení

Rizikové kácení stromů a ořezy za pomoci horolezeckých technik.

Tel: 725281406.

MOJE CÍRKEV

Ježíš řekl:

**„Připravil jsem pro vás
místo...“**

„...ale ne v této lavici.“

rozestupy v kostelních lavicích
(kostel Československé církve husitské,
Praha-Vinohrady)
(foto: ARo)

Role a způsob práce nové synodní rady: laskavý průvodce cestou změn

aneb Jak by mohl vypadat program nové synodní rady?

Díl druhý

V únoru, v první části tohoto článku, jsme otevřeli téma – program nové synodní rady. Protože jsem takovou otázku několikrát dostal, zkusil jsem nastínit, jak by vypadal program založený na vizi, kterou jsem představoval v loňském roce. Když jsem se snažil vybrat omezený počet nejdůležitějších témat, dospěl jsem ke čtyřem: 1) podpora sborů a společenství, 2) péče o faráře, 3) fungování ústředí a 4) zvládnutí velkých investic. První dvě témata (ta považuji za nejdůležitější) jsme již probrali minule. Pojďme se proto dnes věnovat zbývajícím dvěma.

3. Fungování ústředí

V první řadě bych chtěl zdůraznit, že považuji naše ústředí za výborně vedené a znám řadu lidí, kteří zde velice obětavě odvádějí vynikající práci. Vezmeme-li v úvahu, že jejich platy se často pohybují hluboko pod úrovní platů, obvyklých v příslušných profesích (a že řadu činností dělají dobrovolníci), je poměr cena/výkon opravdu dobrý. Stávající synodní rada odvedla obrovský kus práce, tvoří velmi sehraný tým a Dan Ženatý v jejím čele je osobnost, za kterou těžko budeme hledat náhradu. Proč by tedy fungování ústředí mělo být tématem pro novou synodní radu?

Finanční dopad covidu 19 je tento: Epidemie zasadila hospodaření ústředí hlubokou ránu – výpadek příjmů z nemovitostí a rekreačních středisek dosáhl v loňském roce 13 mil. Kč, tedy daleko více, než jsou celocírkevní repartice (8 mil. Kč)! I když můžeme doufat, že se jedná o jednorázový jev, není jasné, jestli a kdy se tyto příjmy vrátí na úroveň před epidemií. I přes veškeré úsilí dosáhnout úspor bude ústředí určitě potřebovat v tomto roce finanční pomoc. Finanční stabilizace spolu se souvisejícími opatřeními jsou proto jasná krátkodobá priorita.

Vnímání ústředí v církvi: Nezanedbatelný počet členů ČCE nerozumí dobře tomu, jakou roli ústředí má, případně nejsou přesvědčeni o účelnosti jeho konání. Mám za to, že podobné stesky ve většině případů nejsou opodstatněny a že spíše chybí srozumitelné vysvětlení, co všechno a proč ústředí dělá. Tuto skutečnost je nicméně třeba vzít vážně.

Organizace práce a způsob řízení jsou složité a nepřehledné. Pro účel tohoto textu bych pod pojem ústředí zahrnul kromě ústřední církevní kanceláře (ÚCK, placený „výkonný úřednický aparát“) také téměř 30 komisí a poradních odborů synodní rady (tvořených většinou odborníky-dobrovolníky), celocírkevní faráře, dále dceřiné společnosti (investiční společnosti personálního fondu a knihkupectví a nakladatelství Kalich) i samotnou synodní radu. Synodní rada je orgán, který má jednak pravomoc rozhodovat, kontrolovat a reprezentovat ČCE, ale zároveň má i exekutivní odpovědnost za chod celého ústředí a za plnění úkolů, daných církevními řádami nebo zadaných synodem. Tato šíře úkolů v kombinaci se stávající organizací ústředí klade na synodní radu obrovské nároky. Na jedné straně totiž synodní rada „úkoluje“ celou ÚCK prostřednictvím jediného podřízeného (tajemníka ÚCK), na druhé straně musí přímo řídit širokou změť různých komisí, odborů, celocírkevních farářů, dceřiných společností i škol, které zřizuje. Navíc většina jejich členů má jiné hlavní zaměstnání a práci v synodní radě má na částečný úvazek. Tento model může fungovat v „ustáleném“ stavu, když se většina činností každý rok opakuje a témata řešená v jednotlivých útvarcích nemají moc dopad do oblastí jiných. Jednotlivé komise a odbory pak mohou fungovat téměř autonomně. Uskutečňovat větší změny a řešit složitější průřezová témata takto organizované ústředí může jenom stěží. Chybí především jeho rozdělení do menšího počtu širších ►

oblastí, které by měly jasnou hlavu, odpovědnou jak za návrh koncepce v dané oblasti, tak za jeho realizaci. Například různé aspekty dvou výše uvedených širších témat – podpory sborů nebo péče o faráře řeší více než 15 komisí či odborů. Řešit celek ale nemá za úkol nikdo. Výsledkem pak je, že otázky prvořadého významu mohou zůstat neřešeny, např. nastavení poměrné části odvodu do PF, zmíněné v prvním dílu tohoto článku. Podobných příkladů je ale možné najít více.

Odpověď na otázku, jaké úpravy v organizaci a způsobu řízení ústředí budou třeba, by se měla odvíjet od širší shody na tom, jakou roli má ústředí plnit. To vyžaduje větší prostor pro dostatečnou diskusi, a nová podoba ústředí by proto měla „žrát“ delší dobu. Na konci tohoto procesu by mělo být ústředí, které uskutečňuje jasně nastavené cíle, je pro to účelně nastaveno a je v rámci celé církve obecně přijímáno.

Zvládnutí velkých investic

Povšechný sbor dlouhou dobu realizoval malé investice v řádu jednotek miliónů. Většinou se jednalo spíše o větší opravy než velké stavby. To se změnilo – ústředí dnes připravuje čtyři projekty, které svojí velikostí řádově přesahují dosud realizované záměry: Přestavbu církevního penzionu v Jungmannově ulici, rekonstrukci církevního střediska v Herlíkovicích (každý z obou jmenovaných zhruba za 15 mil. Kč) a výstavbu dvou škol pro Evangelickou akademii minimálně za 162 mil. Kč (v r. 2019 byl synod informován o možném zvýšení rozpočtu na 228 mil. Kč). Celkový finanční objem těchto projektů je v kontextu hospodaření celé církve mimořádný (jedná se například o více než 10 % hodnoty finančních náhrad, které má ČCE obdržet v příštích 20 letech). Pokud budou tyto projekty definitivně schváleny, bude muset nová synodní rada zajistit jejich úspěšnou realizaci (tj. v plánovaném rozpočtu, času a kvalitě). To je náročný úkol, se kterým ústředí v tomto rozsahu nemá zkušenosti, a bude proto vyžadovat maximální pozornost.

Kromě otázky, na která témata by měla nová synodní rada soustředit své síly, pokládám za důležité také způsob její práce ve vztahu ke sbo-

rům, seniorátům i farářům. Jsem přesvědčen, že tento způsob musí být založen na třech zásadách: Nesmí být direktivní, ale inspirativní. Nové věci se nedají nařizovat, sbory (i faráři) se pro ně musí samy rozhodnout. Ústředí ale může poskytnout prvotní impulz a vizi, dodávat povzbuzení a energii a zprostředkovat i konkrétní podporu.

Nové nápady je třeba ve většině případů nejdříve vyzkoušet, vyhodnotit, a pak je teprve realizovat v rámci celé církve.

Ve všech podstatných tématech je třeba srozumitelná, opakovaná a obousměrná komunikace, bez které není možné dosáhnout potřebné shody a důvěry.

Synodní rada by tedy sice měla mít jasný program změn, ale způsob, jakým je bude chtít uskutečnit, bych nazval přístupem laskavého průvodce nebo pastýře, rozhodně ne autoritativního manažera.

A přání nakonec...

Když jsem psal v lednu tyto řádky, probíhaly ještě v seniorátech konventy, které navrhovaly jména kandidátů do synodní rady. Pokud tento text vyprovokuje aspoň některé z vás kandidátů, abyste formulovali lepší či odlišný program, než je tento, budu rád. Stejně tak budu rád, když jakoukoliv jeho část převezmete nebo si ji uzpůsobíte podle vašich potřeb – nenárokuji si zde žádná „autorská práva“. U ostatních čtenářů, synodálů především, bych si přál, aby byli nároční a od kandidátů, které budou chtít vybrat, vyžadovali jasné slovo, co zamýšlejí. Pokud se alespoň něco z těchto přání naplní, splnil tento článek svůj účel.

Petr Štulc, presbyter sboru Praha-Jarov

Poradní odbor teologický

Synodní rada disponuje mnoha poradními odbory, které se zabývají různou, úzce specializovanou agendou. Protože poradních odborů je velké množství a není jednoduché se v nich zorientovat, připravili jsme cyklus, v jehož rámci se na jednotlivé poradní odbory zaměříme. Oslovili jsme zástupce konkrétního poradního odboru a položili mu následující otázky:

1. Představte prosím krátce váš poradní odbor.
2. Čím se aktuálně zabýváte?
3. Co vás těší, co se vám daří, a co vám naopak dělá největší starosti?
4. Jaké impulzy byste chtěli církvi předat do budoucna?

Tentokrát jsme oslovili Filipa Susu, předsedu poradního odboru teologického.

FS: Poradní odbor teologický má deset členů, z toho pět učitelů z teologické fakulty a pak pět farářů naší církve (za synodní radu je členem synodní senior). Pracujeme v tomto složení od roku 2016. Úkoly i představu o výstupu naší práce nám vždy představí synodní senior. Je pěkné, když se propojují teologické myšlenky mezi fakultou, faráři a synodní radou a všechny hlasy jsou slyšet. Naším úkolem je také, aby církevní dokumenty byly v rozhovoru s ekumenou, zejména s blízkými partnerskými církvemi Leuenberského společenství (Společenství evangelických církví v Evropě). Nejsme žádné jednotlivé těleso, ale obvykle se shodneme na nějakém principu, jak k tématu přistoupit.

Standardně se zabýváme tím, co dostaneme za úkol od synodní rady. Nyní vytváříme návrh stanoviska naší církve k islámu, který by měl jít na synod. Leuenberské společenství nedávno vydalo

dokument s názvem Protestantské perspektivy k náboženské pluralitě v Evropě a mnoho zúčastněných církví vydalo svá prohlášení o vztahu k islámu. Předtím jsme zpracovávali některé formuláře do nové agendy – navrhovali jsme ordinanční slib a formulář instalační bohoslužby, formuláře po-

věření a kazatelský reverz. V tom spolupracujeme s poradním odborem liturgickým. Pomáhali jsme plnit úkoly, vyplývající ze strategického plánu, například dokumentem Formáty sborového života, kde jsou nastíněny různé podoby setkávání v týdně a různé podoby práce s Biblií. Navrhli jsme revizi znění modlitby Páně, Apoštolského a Nicejsko-cařihradského vyznání víry.

Členové POTu: Petr Gallus, Jana Hofmanová, Tabita Landová, Daniel Matějka ml., Martin Prudký, Jan Roskovec, Filip Susa (předseda), Jaroslav Vítek, Martin Zikmund, Daniel Ženatý (za SR)

Těší mě, když dostaneme nějaké téma, který má opravdu teologický rozměr. Taký mě těší, když můžeme vést v odboru živou diskusi. Podařilo se nám udělat hodně práce při přípravě nové agendy. Byla to práce náročná na formulační přesnost a má praktické použití. Mrzí mě ale, když se výsledkům naší práce věnuje málo pozornosti na synodu, když na velká témata není dost času. Někteří faráři si stěžují, že dnes již konventy ani synody velká ►

teologická témata nemají. Já si ale nemyslím, že by se theologická témata vytratila. Je důležité, abychom si uvědomovali theologický rozměr i u současných problémů a u jejich řešení. Je třeba theologicky reflektovat budoucnost církve, samofinancování, sborový život.

Nejsme nastaveni tak, že bychom chtěli šířit své theologické důrazy. Považuji za důležité theologicky se zamýšlet nad tím, čím církev žije a jaké kroky podniká. Naše církev by měla zůstat

v rozhovoru s církvemi vzešlými z reformace, aby se dokázala držet svého reformačního vyznání i svých kořenů v české reformaci. Stojíme před mnoha novými úkoly a problémy, můžeme je však řešit v určité kontinuitě s tím, z čeho jsme vyšli. Považuji za důležité, abychom dokázali překonávat rozdělení v církvi i ve společnosti, když budeme hledat společné zdroje v Písmu a vyznáních.

připravila **Adéla Rozbořilová**,

foto: Kryštof Susa

DISKUZE O LGBT

Debata o manželství pro všechny: pozdě, ale přece

Církev nemá řešit, kdo komu doma pere ponožky

Komise pro přípravu rozhovoru s komunitou LGBTQ+ připravila dva webináře – online diskuse ve formě moderovaného panelového rozhovoru. Tyto dvě diskuse se konají s poměrně jasným cílem: Pojďme uvnitř církve otevřít debatu o postoji ČCE k manželství pro všechny. Podle počtu sledujících lze říct, že o téma je mezi evangelíky zájem. Asi to platí pro celou společnost, otázka sexuality a sexuální orientace je zkrátka „trhák“.

Ve středu 10. února se konala první debata s názvem Biblické, theologické, etické a psychologické aspekty homosexuality. Hosty byli psycholog Dagmar Křížková, etik Jindřich Halama a biblista Martin Prudký, diskusi moderoval celocírkevní farář pro menšiny Mikuláš Vymětal. Záznam debaty je ke zhlédnutí na církevním youtube kanále.

Diskuse se věnovala hlavně dokumentu s názvem *Problematika homosexuálních vztahů*, který v roce 2006 vydala církev s odvoláním na 1. zasedání 30. synodu (květen 2004). Všichni tři hosté se podíleli na jeho přípravě a každý se měl k dokumentu nyní, po 15 letech, vyjádřit. Chápání celé problematiky sdílají – homosexualita není

nemoc a pro křesťanství se nejedná o nepřekonatelný problém.

Martin Prudký na úvod poznamenal, že všechny texty Starého i Nového zákona, které se označují za důkaz ohavnosti homosexuality, je třeba nahlížet skrze dobový kontext. Důležité pak je to, že Bible samotná nezná homosexuální orientaci, ale pouze homosexuální chování, které je skoro ve všech případech spojováno s určitou formou násilí a dominance.

Podle Jindřicha Halamy není homosexualita otázka číslo jedna v křesťanské víře, jde spíše o pastorační téma.

Dagmar Křížková nabídla sexuologický/medicínský pohled. Sexuální orientace je vrozená, nelze změnit lékařskými metodami. Jakékoli pokusy o léčbu byly neúspěšné, Světová zdravotnická organizace vyškrtla homosexualitu ze seznamu duševních poruch už v roce 1990.

Po úvodním oslovení všech tří hostů Mikuláš Vymětal správně poznamenal, že v církevním dokumentu z roku 2006 hrají velkou roli láska a emoce.

Ostatně to je přesně ten aspekt, který mi v debatě nejvíc chyběl. Víím, emoce budou hlavní téma druhého webináře. V této fázi šlo čistě o vědecké a biblické hledisko a já vnímám potřebu některých lidí mít zodpovězeny všechny vědecké otázky. Tato debata byla pro ně a doufám, že jim poskytla kýžee-né odpovědi.

Po zhlédnutí bychom se mohli posměšně zeptat, zdali se o tom ještě pořád musíme bavit. Odpověď je evidentně ano, musíme. Pro některé lidi se stále

jedná o kontroverzní téma, chtějí slyšet různé názory, poznat různé perspektivy této problematiky a podělit se o své myšlenky, dotazy a obavy. Z tohoto pohledu věřím, že debata přínosná byla.

Ale přece jen, bavíme se o soužití dvou lidí. Lidí, kteří si chtějí veřejně, bezpečně a v očích státu legitimně projevovat lásku a respekt. A žádají církev, aby neřešila, kdo komu doma pere ponožky.

Myslím si, že interní debata o manželství pro všechny se měla otevřít mnohem dřív. Toto téma se ve veřejné diskusi objevuje už posledních pět let. Přece jde „jen“ o to vyjádřit pochopení a podporu. Nevím tedy, proč se soustředíme na jakékoli jiné aspekty (nejen homosexuality), než jsou respekt, láska, přijetí a solidarita. Ale jsem vděčná, že se synod (potažmo synodní rada) konečně rozhodl debatu otevřít. Můžeme říct pozdě, ale přece.

Emá Pospíšilová, studentka politikologie
a předsedkyně pražského Seniorátního
odboru mládeže

Tepličtí vybrali na výmalbu, odvaha se vyplatila

V zářijovém čísle Českého bratra byl zveřejněn článek, ve kterém se psalo o nutnosti výmalby modlitebny v evangelickém kostele v Teplicích. Situace byla alarmující. Omítka pozvolna opadávala, a to i během akcí pro veřejnost, které se v tomto kostele často konají. „Vymalovat takový prostor představuje pro náš sbor velkou zátěž. Zkusili jsme proto využít platformu HitHit, kde lidé mohou přispět výměnou za protislužbu nebo jinou formou odměny,“ říká farář místního sboru Martin Bánoci. „Naším cílem bylo vybrat 150 000 korun. Nakonec se podařilo přes HitHit vybrat přes 161 000, což je úžasné,“ s radostí doplňuje. Na cílovou částku přispělo 189 dárců. Nutno však dodat, že část půjde na administrativní poplatky s projektem

spojené. I přesto však byl vybrán dostatek potřebných financí.

„Obrovskou radost nám udělala i mezisborová solidarita. Ze srdce děkujeme všem sborům, které nám s touto investicí pomohly, zejména pak ►

farním sborům ve Zlíně, Chrudimi, Karlových Varech a Berouně. Nezanedbatelný dar jsme dostali i od našich přátel v Kristu – německých evangelíků z Altenbergu. Zvláštní význam pro nás má i dar bratra MUDr. Jiřího Kužela, kurátora FS ČCE v Křižlicích. Jeho otec Josef Bohumil Kužel byl v Teplicích vikář v době od 1. 12. 1939, po odchodu f. Eugena Zeleného, do 28. 2. 1941. Je to krásná připomínka,“ děkuje kurátorka Věra Grögerová.

Teplíčníci měli odvahu zkusit novou a netradiční cestu. Právě objevování těchto cest bude pro naši církev do budoucna nesmírně důležité. Bude to vyžadovat sílu, odhodlání a nelehké rozhodování; je nutné snažit se chápat ducha a duši doby...

No a co dál teplické evangelíky čeká? Je třeba hledět k další metě – střecha již také volá po opravě. Držme jim palce! S Boží pomocí to dokážou...

Radovan Gaudyn, foto: Martin Bánoci

HLAVNÍ DAR LÁSKY JERONÝMOVY JEDNOTY

I když jsme malí, chceme přežít!

Nová přístavba je vytoužený sen

V loňském roce byla velikonoční sbírka HDL (Hlavní dar lásky) určena na opravu kostela v Hranicích. Jen připomenu, že hranický sbor je poměrně malý, ale velmi obětavý, a ještě si v tuto chvíli může dovolit farářku na plný úvazek. Tamní kostel je kulturní památka a do

nedávna byl v žalostném stavu. Více než 100 let sloužil jako solní sklad a sůl, která pronikla zděvem, neustále natahovala vlhkost. Malý kostelík s oprýskanými fasádami působil velmi zanedbaně, nebylo v něm ani WC (jen venku rozpadající se plechová „TOITOika“). Sbor neměl žádné další sborové prostory, jak jsme jinde z církvě

zvyklí. Samozřejmě máme faru s bytem pro faráře, ale na vzdálené adrese a jen s jednou menší místností, která slouží jako kancelář a zároveň sborová místnost na setkávání všeho druhu. Běžný komfort a přirozené zázemí jsme tady nikdy neměli. To nás samozřejmě trápilo a ve sborové činnosti brzdilo, stejně jako finance, které nikde nejsou nazbyt.

Vše jsme ale řešili a řešíme postupnými kroky. Finanční prostředky jsme získávali z více zdrojů, především z dotací, ale i prostřednictvím Jeronýmovy jednoty, města Hranic a také svojí obětavostí. V roce 2010 byla provedena rekonstrukce šindelové střechy, včetně krovu. V roce 2012 jsme zvládli odvodnění, dešťovou kanalizaci a přípravu pro sanaci zdiva. Roku 2015 byl vypracován projekt na přístavbu kostela. Průběžně jsme sháněli peníze, vypracovávali žádosti – úspěšně i neúspěšně. V roce 2019 jsme provedli přeložku kanalizace a opravu západního štítu kostela. A konečně v roce 2020 realizovali projekt přístavby se vznikem komunitního centra, který je z velké části hrazen z evropské dotace, programu IROP. Letos se už zaměříme na historickou část kostela – opravu severní a jižní fasády, sanaci vnitřních omítek a pravidelný udr-

žovací nátěr šindelové krytiny, které budou hrazeny z daru z Kulatého stolu. Na rok 2022 plánujeme restaaurační práce v interiéru (obnovu nástěnných maleb a dřevěného kazetového stropu) a zahájení činnosti komunitního centra „Otevřené dveře“ pro různé volnočasové aktivity.

Během loňského roku, kdy se život nejen v církvi téměř zastavil, se naše plány, díky Pánu Bohu, uskutečnily. Bohoslužby se sice na jaře a na podzim nekonal, ale v kostele se pracovalo jinak, hodně svépomocí. A vedle rostla přístavba, což je náš vytoužený sen. Dnes nám stojí krásná zkolaudovaná budova s pěknou prosvětlenou sborovou místností a místností pro mládež, vše bude rovněž sloužit komunitnímu centru. Od místních slyšíme samé pozitivní ohlasy.

Těšíme se, plánujeme a toužíme přežít nejen dobu covidovou, chceme nadále působit jako malý sbor, který nechce být odepsán. S naším zasoleným kostelíkem dostáváme zkušenost, že když je soli hodně, taky to není ideální. Když máme být dle Písma soli země, opravdu nás nemusí být hodně, aby to bylo dobré a „stravitelné“.

Loňská sbírka na Hlavní dar lásky se neskládala do kostelních kasiček, velikonoční bohoslužby se kvůli první vlně pandemie nekonal. Opravdu s obavami jsme očekávali výsledek, přispívat pomocí sborových účtů je kompliková-

vané, neosobní, a mnoho lidí má navíc úplně jiné, existenční starosti. Přesto jste vy všichni i za těchto nepříznivých okolností obětavě podpořili malý sbor kdesi na Moravě a sbírka vynesla velkorysých 1,1 mil. Kč!

Rádi bychom všem dárcům touto cestou opravdu upřímně poděkovali. Velmi si toho vážíme, protože víme, že sami nemáte na rozhazování, a i vaše sbory se potýkají s řadou potíží. Chtěli bychom vás na oplátku povzbudit ujištěním, že se náš malý sbor nebojí a že hledíme do budoucna s optimismem a nadějí. To je právě v dnešní době určitě neméně důležité.

Pavína Lukášová, farářka v Hranicích,

foto: ČCE Hranice, Jiří Necid

GENERACE

Pěšák evangelia

Vzpomínka na faráře Lubomíra Líbala

Lubomír Líbal patřil ke generaci farářů, kteří byli vysláni do českého pohraničí, do krajů, obývaných před válkou převážně německými občany, z nichž mnozí byli jak katolického, tak protestantského vyznání. Opuštěné kostely a fary v někdejších „Sudetech“ po odsunu většiny z nich převzaly české církve. Kvalifikovaných

pracovníků se bezprostřední odsun netýkal, bylo třeba zachovat rozsáhlý textilní a jiný průmysl, probíhala tzv. denacifikace, s uvedenými rodinami bylo nutno komunikovat.

Pokud šlo o život církevní, fungovali tehdejší duchovní dvojjazyčně, ať už šlo o křtiny, pohřby, nebo kázání. V průběhu dalších desetiletí se ►

kontakty se sousedy měnily, v dobách, kdy česká televize ještě nedosáhla do pohraničí, obstarával zprávy i zábavu bavorský vysílač Ochsenkopf, šířila se potřeba simultánních překladů, rozdělené rodiny se začaly jednostranně navštěvovat, došlo k úpravám vojenských hřbitovů, církve se začaly dorozumívat, ať už šlo o Sasy, nebo Bavorsy.

Z církevních staveb dominoval nad městem ašský chrám, vybavený nádhernými varhanami, o které pečovali tamní majitelé továren např. i tím, že tam zajišťovali stálou teplotu. Některé lavice v přední části kostela byly vybaveny kovovými destičkami se jmény pravidelných návštěvníků (nebo prominentů?), takže návštěvnost musela být hojná, o čemž svědčily i třípatrové ochozy a tři fary vilového typu před kostelem. Této obdivuhodné stavbě učinil konec obrovský požár v lednu 1960, způsobený nedbalostí dělníků, kteří opravovali tamní trámy a neměli zajištěny plynové hořáky. Bylo tehdy -20 stupňů, německá strana nabízela nějakou přeshraniční pomoc, což nebylo dovoleno.

Nový farář se s rodinou nastěhoval v r. 1953 do rozlehlé a dobře zachovalé fary v Chebu a kazatelské stanice (Libá, Plesná, Hazlov, Františkovy Lázně) začal objíždět v zimě, v létě na problematickém mopedu. Tato okolnost zapůsobila na jednoho německého návštěvníka tak, že se postaral u sousedů o sbírku na nějaké přiměřenější vozidlo, a tak se za nějaký čas objevil na celnici Volkswagen „brouk“ a došlo k jeho zevrubné prohlídce se zaměřením na výbušninu. Našly se však jen na zadním sedadle

velké bonboniéry a exotické vozidlo s energickým řidičem začalo jezdit po nevalných okresních silnicích. Někteří spolujezdci bývali rozpačití, ba úzkostní, nic vážného se však za léta nestalo.

Ekumenickým kontaktům v předlistopadové době se dařilo díky knězi a pozdějšímu biskupovi Františku Radkovskému, povedlo se i několik schůzek „bytových“, i když policejní vůz s anténou stál před domem, což bývalo, jak známo, v církvi i jinde.

Kontakty s evangelií v Leuně v Sasku vyústily ve vzájemnou výměnu peněz a možnost delšího pobytu skupin „třicátníků“ v sousedních zemích. Z naší strany se díky tomu v r. 1964 uskutečnil výlet na motocyklech a skútrech k Baltu, což byla v tehdejší uzavřené společnosti vítaná změna.

Po převratu 1989 nastala i v církvi velká úleva a radost z toho, že vymizeli církevní tajemníci – dohlížitelé všech formátů. Po jednáních s biskupstvím augsburské církve v Bayreuthu se na farském dvoře začala stavět za podpory uvedeného biskupství církevní mateřská škola, podnik ale posléze zkrachoval pro nekalifikovanost a neodpovědnost různých aktérů; nakonec se ujali vedení organizátoři ze synodní rady a výsledkem je moderní vkusná mateřská škola ve správě Diakonie.

Měli jsme též kontakt s německým historikem, překladatelem a organizátorem příhraniční spolupráce Frankem Boldtem, který v Chebu, v zakoupené koželužně vybudoval kulturní centrum Evropské Comenium, pořádal kurzy pro studenty, přednášel v Plzni na filosofické fakultě. Šlo o muže mimořádného rozhledu a velké energie. Bohužel zemřel předčasně, v 64 letech.

Uvedené poznámky snad přispějí k jistému zarámování okolností a vystižení atmosféry, v níž se po dobu 68 let odehrával pracovní příběh pohraničního faráře Lubomíra Líbala. Byl to muž bezprostřední, společenský, srdečný a otevřený, podnikavý, ochotný k pomoci, iniciativní. Kázal po léta též v romském společenství, kam si ho posluchači pravidelně odváželi, když měl po zranění obtíže při chůzi a používal hole. Nevzpomínáme si, že by byl někdy mrzutý, zachmuřený, neúčastný. Jako kazatel byl spontánní, impulzivní, naléhavý, přesvědčivý. **Pavel Čapek, foto: CASD Sokolov**

Odešla církevní kuchařka

Za sestrou Boženou Jelínkovou

Na sestru Boženu Jelínkovou, která zemřela v Pardubicích 28. ledna letošního roku v pozhnaném věku 93 let, vzpomínají tisíce lidí jako na církevní kuchařku. Věrně sloužila desetiletí v evangelických střediscích v Herlíkovicích (neuvěřitelných 27 let) a v Chotěboři. Pracovala jako kuchařka ve školství a školní prázdniny věnovala církvi.

v Herlíkovicích (1973)

Božena Jelínková s manželem Zdeňkem pocházeli ze Semonice u Jaroměře, v padesátých letech se přestěhovali do Pardubic, kde v tamním sboru zakotvili a stali se na dlouhá desetiletí jedním z jeho pilířů. V mé mysli se Jelínkovi pojí s Chotěboří, kde sestra Jelínková vládla kuchyni zejména při pobytu důchodců a při seniorátním víkendu Chrudimského seniorátu. Když jsme přišli od vlaku, vždy jsme se šli nějak samozřejmě pozdravit do kuchyně, která byla něco jako velicí stanoviště tábora. Není nadsázka, že sestra Jelínková budovu kuchyně prakticky neopouštěla – její součástí vždy byl i pokoj pro kuchařku. I po ukončení aktivní kuchařské dráhy do Chotěboře dále jezdila jako rekreantka.

V pardubickém sboru se svým týmem pravidelně vařila nejen na pastorálkách, ale též při dalších sborových událostech, dnech rodiny, při návštěvách. Nikdo jiný neuměl takovou zeleninou

polévku – kdoví, třeba měla svůj tajný recept. Vůně její kuchyně se mně vybavuje i po 25 letech.

Aktivita v Pánu zesnulá se netýkala „jen“ vaření. Než se naše rodina roku 1984 přestěhovala do Pardubic, uskutečnila se generální oprava farního bytu. Dle svědomitě vedených pracovních deníků sestra Jelínková odpracovala i tady spoustu hodin, kupř. natíráním dveří či jinou prací přímo na stavbě. Když jsme se jako mladá farářská rodina již zabydleli, nás děti hlídala. Byla z těch, kteří, jak říkával otec, zastávali praktickou teologii, tj. žádné učené disputace, ale přiložit ruku k práci. Za svůj přínos církvi získala roku 2015 Medaili vděčnosti.

Byla z těch, kteří nejsou vidět – a vidět být nemohou, protože jsou pořád v kuchyni. Bez nich by však život v církvi nemohl existovat.

při přebírání Medaile vděčnosti (2015)

Když jsme se se sestrou Jelínkovou viděli naposledy, ptal jsem se jí, jak to všechno mohla v osmdesátých letech zvládnout – práci, domácnost, pomáhat v rodinách svých dvou synů, jezdit na chalupu, chodit na brigády do sboru a ještě na různých místech vařit – sestra Jelínková nadšeně odpověděla: „Byla jsem čerstvě v důchodu.“ A dodala: „Měla jsem vás ráda!“ A my můžeme jen s vděčností dodat – my vás také.

Pavel Nečas

HUMANITÁRNÍ A ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE

Jak jste pomáhali

Ohlédnutí za loňskými sbírkami Diakonie

Stejně jako život miliard lidí na celém světě ovlivnila pandemie koronaviru i práci diakonického Střediska humanitární a rozvojové spolupráce. Rok 2020 byl pro nás plný i dalších neočekávaných událostí. Místo standardních dvou sbírek, které každoročně pořádáme, jsme vás o finanční pomoc potřebným žádali pětikrát. A to v situaci, kdy mnoho lidí v naší společnosti bylo ohroženo ztrátou příjmů. Nesmírně si proto vážíme vaší štědrosti a děkujeme vám.

Postní sbírka loni vynesla 545 000 Kč. I přesto, že se konala v době, kdy byly kostely zavřeny. Její výtěžek poslouží komunitnímu centru Tahaddi v Libanonu na podporu předškolního vzdělávání dětí a také na vybavení pro distanční vzdělávání dětí v komunitní škole. Postní sbírka se koná i letos, v roce 2021.

Na jaře jsme také zahájili sbírku pro podporu lidí v ČR, kteří se dostali kvůli vládním koronavirovým opatřením do existenčních problémů. Finančně jsme do dnešních dnů podpořili 61 rodin a jednotlivců v celkové výši 451 989 Kč. Vedle sbírky jsme také koordinovali dobrovolnickou pomoc, podpořili provoz krizové linky a zorganizovali zasilání „dopisů pro radost“ do domovů pro seniory.

V červnu zasáhly Uničovsko ničivé povodně. Při pomoci obyvatelům, zasaženým velkou

vodou, především seniorům a jiným sociálně potřebným rodinám, odpracovali naši dobrovolníci v 17 zaplavených domácnostech celkem 445 hodin. Z prostředků veřejné sbírky jsme mohli podpořit 27 domácností, mezi které jsme rozdělili 197 100 Kč.

Prostřednictvím znovu otevřené postní sbírky na okamžitou pomoc Bejrútu po srpnovém výbuchu jsme od vás získali dalších úctyhodných 250 000 Kč. Peníze posloužily na pomoc nejvíce zasaženým rodinám. Mladí lidé z komunitního centra Tahaddi pomáhali odklízet následky výbuchu v domácnostech a také v místní nemocnici. Kromě toho v učnovské dílně v Tahaddi vyráběli pro chudé domácnosti nový nábytek. Výtěžek ze sbírky dále posloužil na nákup potravin a přípravu jídla pro rodiny zasažené výbuchem, bezprostředně po události.

Do konce ledna 2021 se také konala předvánoční sbírka pro ohrožené děti na Ukrajině. Její výtěžek poputuje do kyjevské nevládní organizace Otcův dům, která se stará o sirotky, děti bez domova a mladé křehké rodiny. Také díky aukci obrazů a daru Českobratrské církve evangelické se podařilo shromáždit přes 240 000 Kč.

Vážíme si vaší podpory a přejeme vám vše dobré v roce 2021.

Ivana Dingová

BUDOUCNOST CÍRKVE

Zase nějaký plán?

Taky vás nebaví úřední dotazníky? Vedení církve nemá moc na vybranou, potřebuje vědět, jak vidíme budoucnost svých sborů a máme-li na ni kuráž, nebo nás to zmáhá. A tak se nás ptá, a my abychom zase cosi vyplňovali. Prý jaký máme rozvojový plán?

Jsem postarší člověk a ještě pamatuju pětileté plány, kterými nám otravovali život komunisti – měly se plnit nejlépe tak na 200 % a bývaly to kraviny. Tak jsem hodně rád, že v církvi to je jinak: Dotazní, jak se vidíme a co si chceme předsevzt my sami; a nikdo nám to nepředepisuje.

Kolik lidí pokřtíme v téhle pětiletce, to fakt nevím. Možná že nikoho. Což je vlastně mrzuté, někomu bychom to asi měli nabídnout, když jsme tu pro ně. Kolik se nás bude scházet za pět let, to taky nevím. Trochu je to jedno, vždyť když budeme dva nebo tři spolu ve jménu Kristově, je to O. K. Ale zároveň to úplně jedno není: Máme jít s Boží láskou mezi lidi a zadarmo dávat, co jsme dostali, ale aby to k nim dorazilo, asi to bude chtít kapku změnit zvyky...

A tak dál. Vedení církve potřebuje vědět, jak vidíme budoucnost svého sboru, a ten papír, co nám poslali, je jen osnova, čeho si všímat, až se o tom budeme bavit. Na pětiletky si přitom hrát nemusíme, tady nejde o dobrovolně-povinné závazky jako za komunistů. Když už, tak se bavíme ne o pětiletkách, ale o třetí tisíciletce. První dvě tisíciletky má křesťanství už za sebou, na konci té druhé se přidala i naše církev, a teď, po sto letech, si dělá jakousi inventuru a hledá, co dál. To proto, že se poměry mění (to dělaly vždycky, jen možná ne tak rychle). Minulé století už bylo, tam se nevrátíme, a začátek té třetí tisíciletky asi bude v mnohém jiný, než jsme byli zvyklí.

Zvěstování a prožívání Boží lásky a pravdy tu musí zůstat, protože o to jde – a může vypadat a probíhat tak, jak jsme byli zvyklí, anebo taky jinak, a o tom právě má být řeč. **Jan Keřkovský**

Jak to bude dál a jaký bude náš sbor, to nám nikdo nepředepíše, ale tím spíš o tom spolu pojďme mluvit. Můžeme se inspirovat tam, kde to žije. Můžeme se o něco pokusit třeba s církevním grantem na rozvojové projekty. A jestli se náš sbor na budoucnost moc necítí, nevádí, pojďme spojit síly i starosti se sousedy (a pokud

nám ubývají prostředky a energie, pojďme to udělat, dokud ještě nějaké a nějakou máme). Evangelium o tom, že je Boží království na dosah a stojí za to se s ním seznámit blíž, se dá zvěstovat třeba v rámci regionu, na (sborové) značce tolik nesejde, zato na tom evangeliu ano.

On ten plán není tak důležitý pro vedení církve v Praze nebo v našem seniorátu, ale hlavně pro ty, kdo o budoucnost svého sboru mají zájem a starost. Ne obavu, že je nás málo a nedáme dohromady na provoz dost peněz, ale starost, jestli ještě budeme mít zítra druhým co nabídnout.

Vladimír Zikmund

Šumné Mšeno a evangelický kostel

Městečko Mšeno při hranici chráněné krajinné oblasti Kokořínsko proslulo souborem hodnotných meziválečných staveb. Zejména velkolepá škola nedaleko evangelického kostela, která úctu vzbuzuje i dnes, nebo městské lázně ve stylu art déco jsou ojedinělými archi-

tektionickými díly. Celé centrum je pak městská památková zóna. David Vávra by zde s klidným svědomím mohl natočit další díl svého seriálu o architektuře *Šumná města*.

Mezi skvosty města se právem řadí také evangelický kostel. Strohou puristickou stavbu s hranolovou věží a s válcovým kolumbáři, s důrazem na působení elementárních geometrických tvarů projektoval a stavěl v polovině třicátých let 20. století místní stavitel a evangelík František Švihálek. Autor sice nebyl architekt, ale vytvořil vyvážené dílo puristicko-funkcionalistické architektury vysoké kvality, převyšující úroveň mnohých jiných sborových staveb, stavěných většinou svépomocí. Švihálek ke spolupráci přizval Josefa Holuba, místního zednického mistra.

Strohý kostel

Strohý evangelický kostel s kolumbáři a přilehlou farní budovou je situován východně od náměstí. Jde o zděnou stavbu, sestávající z lodi obdélného půdorysu se zajímavým šikmým zakončením, z hranolové věže a ze zaoblené nízké stavby kolumbária. V hlavním průčelí je vysoký vertikální okenní otvor s vitráží s motivem kalicha. Žlutá barva skla pěkně vyniká pod slunečními paprsky. Průčelí zakončuje prostý trojúhelný štít. Kolumbárium přiléhá celou svou šíří k hranolové hmotě věže. V horní čtvrtině obíhá úzký pás osmi obdélných okének, motiv tak typický pro funkcionalistickou architekturu.

detail vitráže

Působivý je především hlavní prostor lodi s kruchtou, v čele zakončený půlkruhovým obloukem. Za pozornost stojí kompletně dochovaný původní chrámový mobiliář (lavice, stůl Páně, kazatelna, zvon). V chrámu zůstal dochován celistvý soubor původních dveří, včetně klik a kování. V objektu je i malá zimní modlitebna.

Evangelický purismus v republice

Pro popsané kvality sbor usiluje o zápis stavby do registru kulturních památek. Moderní kostely Českobratrské církve evangelické z prvorepublikové doby jsou dnes často památkově chráněny. V celé republice je zapsáno několik staveb tohoto typu: kostel s farou v Lounech, kostely v Hrabové, Boskovicích, Brně Židenicích (ČB 4–5/2015) nebo v Praze-Střešovicích. Při základním průzkumu dalších nechráněných sakrálních staveb evangelické církve z meziválečného období mšenskému kostelu stylově odpovídají ještě kostely v Dobříši, Poličce nebo mohutnější stavby ve Zlíně, Lanškrouně a Břeclavi.

Evangelická církev ve Mšeně má dlouhou tradici. Po vydání tolerančního patentu zdejší

evangelíci náleželi pod sbor v Nebuželech, v roce 1905 došlo ve Mšeně k založení kazatelské stanice přímo ve městě a poválečné přestupové hnutí vedlo k založení samostatného sboru v roce 1923. Dnes ve sboru působí jako kazatel Michal Šimek. Za potěšitelné považují místní evangelíci to, že mohou sloužit lidem mimo sbor prostřednictvím různých kroužků, příměstských táborů, výstav a koncertů nebo pořádáním netradičních bohoslužeb ve skalách Kokořinska. Blízkost z Prahy do krásné přírody v okolí pak může lákat k výletům, spojeným s ranní bohoslužbou (začínají až v 10 hodin). Místní vás jistě rádi uvítají, posílíte jejich řady. Kostel je prostorný i s ohledem na omezující protiepidemická opatření.

Šárka Koukalová, Jan Kirschner,

foto: Jan Kirschner

ROZHOVOR S PRODĚKANEM EVANGELICKÉ TEOLOGICKÉ FAKULTY
LADISLAVEM BENEŠEM

Teologické studium může otřást osobní vírou

Evangelická teologická fakulta je součástí Univerzity Karlovy jako jedna ze tří teologických fakult. V roce 2019 oslavila první století svojí existence. Jaká je její současná pozice, jak vypadá studium a jak získat nové studenty, o tom jsme si povídali s tamějším proděkanem pro studijní záležitosti, praktickým teologem a farářem Ladislavem Benešem.

Když jsem já sám zahájil studium na fakultě v polovině devadesátých let, bylo složení studentů velice pestré. Řekl bych, že většina z nich neměla v úmyslu se připravovat na službu v církvi. Jak je to dnes?

Situace se hodně proměnila. A to v několika směrech. Pokud jde o studium evangelické teologie, je to skutečně tak, že větší část studentů přichází z církevního prostředí a o službě v církvi uvažuje. A nejsou jen z ČCE, ale prakticky ze všech našich církví. Přicházejí mladí lidé po maturitě, studium teologie však volí například i presbyteri, kteří chtějí prohloubit své znalosti nebo nabídnout službu jako výpomocní kazatelé. Navíc se ukazují lidé, kteří uvažují o druhé kariéře – chtějí začít dělat něco „smysluplnějšího“. Ale situace na fakultě se hodně proměnila tím, že přibýlo studium v oblasti sociální práce. Tito studenti tvoří zhruba dvě třetiny osazenstva fakulty, často jsou mezi nimi lidé angažovaní v církvích, ale pocho-pitelně i ti, kteří se k žádné církvi nehlásí. Učit se od sebe navzájem – jak mezioborově, tak ►

s ohledem na rozmanité světonázorové zakotvení, to je vskutku výzva i napínavý podnik, ve kterém spatřujeme dobrou budoucnost.

Fakulta má sice v názvu „evangelická“, avšak jak mezi studujícími, tak mezi vyučujícími jsou křesťané různých vyznání. Co tedy podle tebe činí tuto fakultu evangelickou?

Jak bylo výše řečeno, na fakultě nejsou jen deklarovaní křesťané. Jsme součástí univerzity, a tudíž jsme otevření pro všechny, kteří myšlenku univerzity sdílejí. Jsme jedna ze tří teologických fakult, bylo by tedy nejsnazší se pokusit formulovat, čím se odlišujeme. Inu, asi je u nás právě nejvíce evangeliků. Ale já se domnívám, že evangelickou ji vskutku činí ta velká a tradiční souvislost s evangelickými církvemi, na prvním místě a největší měrou s ČCE. A pak, nebo spíš předně, pěstování evangelické teologie se svým východiskem v kritickém bádání v oblasti biblistiky. S tím souvisí promyšlení, jak působí evangelium v dějinách i současnosti, otázky křesťanské perspektivy v oblasti etiky, lidské svobody a práv ve vztahu k jiným náboženským a myšlenkovým proudům. Že se to děje v jistém smyslu svobodně, kriticky, ale s ohledem na tradici protestantismu, a zároveň v principiální ekumenické spolupráci a otevřenosti vůči ostatním i vůči tomu, co přichází. A tato kritická reflexe i otevřenost se projevuje jak v oblasti vlastní teologie, tak ovšem i v ostatních našich oborech.

K fakultní práci neodmyslitelně patří živé, dlouhodobě budované vztahy se zahraničními teologickými školami. Můžeš uvést nějaký příklad zdařilé spolupráce se zahraničím?

Možná nemám dostatečné informace, ale „nezdařilou“ spolupráci nepamatuji. Na některé zahraniční školy studenti v posledních letech již nevyjíždějí, ale vesměs jde o zásadní životní i profesní zkušenost. Výhoda naší fakulty spočívá právě v množství kontaktů a možností, takže při splnění poměrně minimálních podmínek může

v zahraničí studovat, kdo o to stojí. Na prvním místě mě napadá tradiční spolupráce s Tübingen či Heidelbergem v SRN nebo s Oxfordem v Británii či s univerzitami v Atlantě nebo Princetonu v USA. V oblasti sociální práce jsou atraktivní školy zejména ve Skandinávii. Asi vůbec nejvíce se ale chlubíme spoluprací s univerzitou v Tel

Avivu, kterou pěstují naši biblisti. Spolupracují na archeologických vykopávkách v okolí Jeruzaléma, které přinášejí obrovskou zkušenost i dřinu, ale také nové poznatky o životě v době judského království. A opět – k účasti na vykopávkách se může přihlásit v zásadě každý student.

Pro koho jsou určeny obory zaměřené na sociální práci, když něco podobného lze studovat i na jiných školách?

Nabízíme jednak bakalářské studium Sociální a pastorační práce, jehož absolventi jsou kvalifikováni k výkonu povolání sociálních pracovníků podle zákona o sociálních službách 108/2006 Sb. To je všude podobné. Ale zhruba čtvrtinu předmětů tvoří základní teologické vzdělání, které směřuje k rozšíření motivace k této práci. Souvisí s kritickým promýšlením obrazu člověka, jeho důstojnosti a práv, ale také jde o situaci nouze, nemoci atd. Učí se teologická reflexe sociální reality i práce s porozuměním pro jedinečnost lidského života. Navazující magisterský obor Komunitní krizová a pastorační práce – diakonika se orientuje, jak říká její název, na propojení komunitní a pastorační práce, klade důraz na komplexní promýšlení spolupráce a vztahů mezi lidmi. Týmovost a komunitní přístup jsou určité často skloňované pojmy.

Uvažuje se o dalším rozšíření studijních oborů?

V současnosti ani ne. Spíše přemýšlíme, zda neposílit některé specializace. Nedávno jsme studium rozšířili o navazující magisterský obor Teologie – spiritualita – etika, který nabízí hluboký vhled do křesťanského myšlení i etiky, a to v ekumenickém rozměru. Navazuje svým způsobem na bakalářský obor Teologie křesťanských tradic. Studium je vhodné pro ty, kteří se teologií dosud nezabývali. Naši představou bylo, že ho absolvují lidé, kteří vystudovali jiné obory a chtějí si doplnit znalosti v této oblasti. Tedy lidé z oblasti umění, médií, historie, ekonomie či oborů medicínských, a pochopitelně tzv. v církvích angažovaní laici. Zatím se nám však nedaří tento obor asi správně nabídnout.

Existuje na fakultě něco jako komunitní život? Za mých studijních let se hodně točil kolem kavárny Marathon, která ale momentálně není v provozu.

To je pravda, kavárna byla oblíbené místo setkávání, slavení i zajímavých diskusních večerů. I když bych řekl, že oproti devadesátým letům, kdy studenti spolu například jezdili na vodu

nebo se účastnili retreatů, nyní komunitním životem zrovna nehýříme. Ale v posledním roce si uvědomujeme, jak nám chybí. Byli bychom rádi, kdyby však tím centrem byly fakultní bohoslužby. Neformálním setkáním napomáhají i nové úpravy na fakultě – máme krásné respirium s křesílky a stolky, v létě dvůr a ovšem studentskou místnost, která vytváří komunitu asi poměrně specifickou. Nesporná a ceněná výhoda naší fakulty je v tom, že je poměrně přehledná, všichni učitelé se znají, dobře se známe i s mnoha studenty, takže debatujeme i mimo posluchárny.

Na fakultních webových stránkách je možné najít profily absolventů jednotlivých studijních oborů. Jak je to ale ve skutečnosti? Nacházejí absolventi snadno uplatnění?

Pokud vím, kdo se připravuje na práci v církvi a chce v ní pracovat, umístění najde. Stejně tak v oblasti sociální. Je to do určité míry dáno tím, že dobré vzdělání je tam vždy žádáno, ale i tím, že studenti v daných oblastech již pracují a doplňují si kvalifikaci nebo navážou kontakt s budoucím zaměstnavatelem, objeví, co by je zajímalo a mohou to sledovat. Myslím, že to docela dobře vypovídá o kvalitě fakulty – motivuje k realizaci velmi zajímavých povolání. V církvích, v neziskovém i ziskovém sektoru, v oblasti kulturní i státní správy.

Občas se setkám s názorem, že teologické studium může otřást osobní vírou. Já sám mám za to, že jí naopak dává prostor k dozrání. Zabývá se fakulta tím, čemu se spíš v katolickém prostředí říká duchovní formace?

Nelze říct, že cíleně, ale svojí funkcí, jak doufám, určitě. Právě to, co naznačuješ, je významný rozměr teologického studia, o který usilujeme. Metodicky transparentně uvádět do kritického vztahu k realitě, resp. k tomu, jak ji vnímáme. V teologii i v sociální práci. Občas, vlastně stále znovu to znamená promýšlet jistoty, ►

u nichž hrozí, že by mohly přerůst v ideologii, prázdné poučky, mrtvou pravdu. Ale tím, že toto promýšlení počítá také s realitou křesťanské víry, jež vychází z evangelia, zůstává pohled principiálně otevřen k budoucnosti, k novým poznatkům, novému vnímání reality, otevřen vůči lidem jiného smýšlení a jiných zkušeností. V tom smyslu může být evangelická teologická fakulta jen vpravdě ekumenicky otevřená.

Co bys především chtěl, aby si absolventi z fakulty odnesli?

Něco z toho, co jsem naznačil v předchozím odstavci. Možná to některým připadne strašně málo – učit kriticky přemýšlet. To totiž předpokládá nemalé množství znalostí, schopnost metodicky korektně myslet, přehled o celé řadě vědních oborů, schopnost vést s ostatními dialog a spolupracovat s nejrozmanitějšími lidmi, a zároveň to vyžaduje určité nadšení pro celoživotní vzdělávání. Může být pro naše církve a společnost něco užitečnějšího? Může být dobrodružnější způsob života?

připravil Ondřej Kolář

Nemiluj peněženku, ale miluj peněženkou!

To byl pěkný kazatelský bonmot Miloše Rejchrtu. A hodí se nám i teď, když mluvíme o pěti procentech svého příjmu, jimiž bychom měli církvi přispívat. Mohli bychom tomu říkat nepovinný členský příspěvek a snažíme se, aby se těch pět procent stalo nepsanou normou, samozřejmou zvyklostí každého evangelíka. To nejde nařídít, ale snad se to časem vžije.

Když bratr synodní senior Daniel Ženatý začátkem loňského roku vystoupil s výzvou „5 % a hlavu vzhůru“, plně jsem ho v ČB podpořil. Tuto podporu bych nyní rád zopakoval, když bratr senior svou výzvu (vlastně výzvu celé synodní rady i synodu) v loňském desátém čísle Českého Bratra aktualizoval.

Heslo „milovat peněženkou“ dobře vyjadřuje podstatu věci. Jde o to, jak rádi máme svůj sbor (v jistém smyslu i svého duchovního). Považuji za správné, že nikdo nikomu nepřipomíná morální povinnost přispívat. Jak znovu zdůrazňuje bratr Ženatý, „nikdo nic nekontroluje, neurčuje, je to krok osobní svobody“. Ale ovšem – hovořit o tom, diskutovat, vzájemně se povzbuzovat bychom ve sboru měli. I k tomu bratr Ženatý ve svém článku vyzývá.

Kudy na to? Jak začít? Je to přece jen choulostivá věc. Takhle nejsme zvyklí hovořit. Napadne nás: Proč si nenalít čistého vína? Bratr pokladník má záznamy, snadno sestaví seznam členů, kteří sboru v loňském roce přispěli a jakými částkami. Proč to nevytisknout a nedat na nástěnku, případně nerozeslat e-mailem? Pak by bylo hned jasné, o čem se bavíme.

Takový postup by byl vhodný v případě nějakého spolku, možná by to udělali i v některé české církvi. V ČCE nikoli. Jak už bylo řečeno, jsme tolerantní, ctíme osobní svobodu každého člena a nebudeme to měnit. Ale jestli může poradit vysloužilý psycholog: Proč nezveřejnit takový seznam, ale s vynecháním jmen? Nad ním se pak snadno rozproudí diskuse o tom, co a jak dál, na co máme a na co můžeme mít. Důvěrnost individuálních údajů bude zachována a obava (kterou také zmiňuje bratr Ženatý), že když podstatně zvýším svou obětavost, možná zůstanu trapně osamocen, odpadne. Zázraky se čekat nedají, ale trochu to pomůže.

Pavel Říčan, psycholog

Odešel apoštol filosofie

Za Janem Sokolem

Jana Sokola jsem poznal ještě jako student počátkem devadesátých let. Byla to doba velkých změn, zkoušelo se mnoho nových věcí. Vedle standardních přednášek na filosofické fakultě se chodilo i do Legerovy ulice na IZV – nově vzniklý Institut základů vzdělanosti. Byl

to pokus o školu nového typu, na které se posluchači měli seznámit s co nejširší nabídkou nejrůznějších humanitních předmětů, zpravidla těch, které za minulého režimu chřadly. Dodnes si pamatuji Sokolův výklad Aristotelova pojetí času, také jsme četli a opravovali jeho překlad

Lévinasovy *Totality a nekonečna*. Začínající studenti s elementy francouzštiny byli připuštěni k vážné vědecké práci! Tyto semináře se vyznačovaly jakýmsi zvláštním řemeslným fortem, lze-li to tak nazvat, který pocházel z reálného světa a širokého přehledu o nejrůznějších oborech lidské činnosti, vědeckých i ryze praktických. Jan Sokol byl vyučený zlatník, hodinář, vystudovaný matematik a původním povoláním programátor.

Jako studenti jsme si plně neuvědomovali, že naši noví učitelé dodělávají upřené akademické kvalifikace doslova spolu s námi. Platilo to i pro Jana Sokola: V roce 1993 obhájil diplomovou práci z filosofie, 1994 kandidaturu věd za práci o Eckhartovi, 1995 doktorát za *Malou filosofii člověka*, 1997 habilitaci za *Čas a rytmus*, 2000 byl jmenován profesorem v oboru „Filosofie výchovy“. V jeho případě to nebylo jen zasloužené potvrzení předchozí akademické práce, Jan Sokol byl učitel ve vyšším smyslu, takřkajíc apoštol filosofie mezi nefilosofy. S trpělivostí, názorností, přitom však nezjednodušeně dokázal vysvětlovat záludnosti filosofie studentům nejrůznějších oborů, ale i srozumitelně komentovat otázky doby pro širší veřejnost, přičemž tyto časové poznámky vždy měly nadčasový rozměr.

K poslání filosofa totiž patří – přinejmenším od Platónových časů – starost o záležitosti obce a politické angažmá. Jan Sokol se k tomuto poslání vědomě hlásil a svými činy je naplňoval, byť nezřídka s platónským výsledkem. Podpis Charty 77 byl jen počátek, statečný čin v nestatečné době. Snad si ještě vzpomeneme na Jana Sokola jako ministra školství ve vládě Josefa Tošovského (1998) nebo jako protikandidáta v prezidentské volbě (2003). Proti Václavu Klausovi tehdy prohrál těsně (124:142). U národoveckých poslanců mu zřejmě uškodil ►

i odmítavý postoj k poválečnému vyhnání českých Němců. Vyčítali mu, že nebyl taktičtější. V této souvislosti nezapomenu na Sokolovu glosu v jedné rozvášněné stolní rozpravě o reformě vysokého školství. Když kdosi zvolal: „To

budeme za pitomce!“, Jan Sokol stručně reagoval: „Křesťan musí přece vždycky počítat s tím, že bude považován za pitomce.“

Jan Kranát, filosof a pedagog Evangelické teologické fakulty, foto: Benfoto

RECENZE

17. století skoro na vlastní kůži

S Komenským do komiksu

Filipa je dost otrávená. Přípravuje oslavu svých dvanáctých narozenin, jenže prší a pršet hned tak nepřestane. Na zahradě být nemohou. Tatínek navrhne jako náhradní program únikovou hru. Podle wikipedie jsou únikové hry „fyzické dobrodružné hry, při nichž se lidé, uzavřeni v místnosti s ostatními účastníky, musí dobře zorientovat v daném prostoru, najít stopy a indicie, vyřešit sérii hádanek a uniknout z místnosti ve stanoveném čase“.

V knize *S Komenským do komiksu* čtveřice spolužáků Filipa, Zuzka, Vavřinec a Miki dostanou vojenské uniformy a vstoupí do labyrintu. Mají hodinu na to vyřešit postupně úkoly ve čtyřech místnostech a dostat se ven. Telefony i hodinky nechali před vchodem. Vítejte ve válčící Evropě 17. století.

Kniha není řazena chronologicky, kapitoly jsou tematické. Např.: válčící Evropa; úsilí spojit vše do jednoho díla; mapa s místy, kde všude Komenský žil. Následuje kapitola o Komenského třech manželkách. Seznámíme se se základními díly Jana Amose, doprovázíme ho na cestách, setkáme se s jeho mecenáši. Přitom se dočteme například, odkud se vzalo označení „mecenáš“ – podle římského občana přelomu letopočtu, který se jmenoval Gaius Clinius Maecenas.

Čtveřice dětí postupuje labyrintem; pašují poklad, hledají cestu, prožijí mořskou nemoc. Když dostanou na oči růžové brýle mámení,

málem dojde k úrazu. Když se octnou ve velkém gotickém kostele, luští záhadu ztraceného kalicha. Při hledání latinského slova pro beránka se seznámí s Komenského knihou *Orbis pictus*, kde jsou u obrázků česká a latinská pojmenování. Latinský výraz *agnus* dětem otevře dveře do další místnosti.

Jeden ze čtveřice dětí, Vavřinec, je náruživý čtenář a od knihy *Orbis pictus* se nemůže odtrhnout. Našel zde kapitolu věnovanou psaní, papíru, knihtisku a prodeji knih. Na tu navazuje kapitola s názvem Škola. Vávra si uvědomuje, že sám školu nemá moc rád a přísně odděluje „to školní“ od toho „mimoškolního“ – pro něj konkrétně od koníčka čtení. Kniha *S Komenským do komiksu* se nenápadně dotýká toho, jak se dětem často škola nepropojuje s mimoškolní činností.

Škola je ta nudná povinnost, na zábavu bude čas odpoledne. Avšak právě o souvislost školy se životem se Komenský snažil. Tím, jak sám učil, jak potom psal ve svých knihách, jak se snažil reformovat školský systém.

Jedna kapitola knihy se věnuje Jednotě bratrské. Od jejího počátku v roce 1457 v Kunvaldu, kdy bratři považovali za správné žít jen na venkově, žít se řemeslem nebo zemědělstvím, příliš se nevzdělávat. V 16. století se Jednota bratrská otevírá světu a vrací se do měst. Opustila se myšlenka, že všichni členové musí být chudí, a tak do ní vstupují i měšťané a šlechtici. Do popředí se vedle přísné mravnosti dostává také důraz na vzdělání. Komenský, učitel v bratrské škole v 17. století, vidí vzdělání jako zcela zásadní. Pro chlapce i dívky.

V historických kapitolách o Komenském je jednotlivým tématům většinou věnována dvojstránka. Nalevo čteme Komenského text, vpravo nás do děje vtáhne komiksová stránka. Jednotlivé části komiksu jsou označeny letopočty, případně jmény osob, o které se jedná. Komenský je obvykle s někým v rozhovoru, na obrázcích gestikuluje. Často vypadá jako poutník na cestě. Jeho život skutečně byl dlouhá pouť, poutnictví a hledání správné cesty opakovaně tematizoval.

Autorka knihy Klára Smolíková popularizuje historii dlouhodobě, věnuje se environ-

mentální, multikulturní, estetické a mediální výchově, angažuje se v muzejní pedagogice. Psala mj. o Janu Husovi, o husitství, židovských dějinách (recenze knihy *Cha cha chá, zasmál se Mordechaj* byla v lednovém čísle ČB), více knih je věnováno knihám a knihovnám. Spolupracuje s různými výtvarníky, knihu *S Komenským do komiksu*, stejně jako knihu *H.U.S.* ilustroval Lukáš Fibrich.

Autorce se daří „zábavné vzdělávání“. Z knížky se hodně dovíme a zároveň se tu historie spojuje s dneškem. Problémy jednotlivých dětí, jejich rodin, třídního kolektivu nebo současné společnosti víckrát „brknou“ o něco dávného, jako by jim Komenský rozuměl...

„Lidská paměť dokáže zázraky. A pokud jí pomůžeme, uchová vzpomínky napříč staletími. Třeba v rodinném prstenu, na místech našeho posledního odpočinku, a především v knihách. Do nich jsem uložil vše, co jsem považoval za důležité. Čtete je a najdete slova, která vám poskytnou v těžkých dobách útěchu. I když já už tady nebudu, zůstanou s vámi mé myšlenky. Třeba pomohou učitelům, aby radostněji učili svěřená dítka a lépe rozuměli jejich potřebám i jejich duši.“ (J.A.K.)

Klára Smolíková: *S Komenským do komiksu*

Praha, Portál 2020, 144 s.

Lenka Ridzoňová

POSLEDNÍ SLOVO

Kdy začíná neděle?

Kdy začíná vaše neděle? A jak se to pozná? Odbíjí půlnoc? Zazvoní budík? Konečně je všechno hotovo? Zapínáme rádio, televizi, počítač?

„Chce to začít nejlépe v pondělí, aby to zrálo...“ píše mi kamarádka a kolegyně, když si v neděli po bohoslužbách vyměňujeme pár zpráv přes internet. Řeč je o přípravě kázání. Sdílíme, co

bylo v kostele, jak to dopadlo, co jsme jak stihly. Sedím v kanceláři a zkouším se trochu zahrát. Marně. Mezi dvěma ranními bohoslužbami dnes bylo málo času a ve spěchu jsem si v druhém kostele zapomněla vzít pod talár vrstvu navíc.

Slavili jsme večeri Páně, tak na přesun a přípravu zbylo sotva patnáct minut. Presbyter ►

a kamarád mi naštěstí nabídl svezení. Cestou jsme si povídali o tomhle divně zamrzlém pandemickém čase. A taky o tom, jak víkend vlastně trochu splývá s jinými dny. Děti jsou vázány distanční výukou doma i přes týden. Tak kdy a čím začíná vaše neděle?

V kanceláři mám před sebou posledních pár kousků postních preclíků. Dělili jsme se o ně při vycházení z kostela. „Kilo mouky je kilo mouky.“ Na tuhle větu, kterou komentovala recept jedna milá kolegyně, jsem večer myslela několikrát; ruce

doprovází ho všude. Když jsem malému chovateli položila ruku na rameno a ujistila ho, že mu Bůh žehná a chrání ho, přikývl a řekl: „Jo.“ Bylo to jedno z nejzřetelnějších „amen“ u večere Páně. Jednou jsem takhle v kruhu u stolu Páně dostala při požehnání hračku. Dítě, které s důvěrou přijalo jemu věnovanou pozornost, poslalo to dobro dál. Čekáme snad při konfirmaci nějaké lepší přijímání? „Amen,“ praví Ježíš, „jestliže se neobráátíte a nebudete jako děti, nevezdete do království

od těsta, s myšlenkami ještě u kázání. Na vládou povolené zástupy už se dostane, jenže těsto zázračně neubývá. Taky přemýšlím, jak je vlastně rozdávat, abychom dodrželi hygienu a nikoho neohrozili...

Mezi jednotlivými várkami je čas dodělat nahrávku „nedělký“, nahrát ji na internet a rozeslat členům sboru. Za sedm let služby mám z každých bohoslužeb v počítači jeden soubor. Za poslední rok ke každým bohoslužbám rovnou celou složku: scénář a nahrávku té nedělký, obrázky k ní, kázání k rozeslání poštou, žalmy do lavic (když zpívat nemůžeme), pořad bohoslužeb... S přípravou neděle mi už od středy pomáhá zpravidla šest, sedm mladých. Presbyteri si připravují čtení a přímluvy. Mám z nich radost. Kdy že začíná vaše neděle?

U večere Páně jsme dnes měli ovečku. Choučila se v náručí tříletého chlapce; je sice látková, ale

nebeského. Kdo se pokoří a bude jako toto dítě, ten je největší v království nebeském. A kdo přijme jediné takové dítě ve jménu mém, přijímá mne.“ (Mt 18,3–5) Kdy začíná naše společná neděle?

K neděli patří setkání, společenství, církev, Slovo Boží, které má ale co dělat s hlasy, službami a úsměvy konkrétních lidí. Sdílení skutečnosti. Slavnost, na níž člověk může vítit svou nedokonalost, pečivo, modlitbu nebo látkovou ovečku. Přijímání. Teď k ní patří taky starosti, omezení, nemoc, izolace, rozhovory na dálku. Den Páně je, když se dotýkáme toho, co zrovna je, nejsme jen diváky, ale žijeme z Kristova vzkříšení. Kdy tedy začíná vaše neděle? Nemusí to být zrovna těch pár hodin v kalendáři, mohou nám v tom ale hodně pomoci.

Jana Hofmanová,

foto: Vojtěch Zikmund

**písně
úvahy
audioknihy**

K POSLECHU V EVANGELICKÉM
AUDIOARCHIVU

soundcloud.com/ecirkev

Kde nás najdete:

Audioarchiv najdete pod názvem „ecirkev“
i na platformě Spotify či Apple

Každé pondělí zveřejňujeme modlitbu na
www.ecirkev.cz/modlitba

Každou středu poslouchejte biblické
úvahy kazatelů na www.ecirkev.cz/slovo

Zprávy o dění v církvi i ekumeně najdete
na www.ecirkev.cz

Novinky sledujte a sdílejte i na facebooku
www.facebook.com/ecirkev

V obraze s námi budete i díky instagramu:
www.instagram.com/evangelickacirkev

zimní obzory
foto: Vojtěch Zikmund

Evangelický měsíčník

ČESKÝ BRATR

vydává Českobratrská církev evangelická

REDAKČNÍ RADA

šéfredaktorka: Adéla Rozbořilová
redaktorka: Jana Plíšková
členové: Jiří Hoblík, Jiří Hofman,
Jana Hofmanová, Ondřej Kolář,
Tomáš Pavelka, Jaroslav Pechar,
Lenka Ridzoňová, Adam Šůra

NA OBÁLCE

Ben Skála
(Otevřeno Jimramov 2020)

REDAKČNÍ UZÁVĚRKA

dubnového čísla 4/2021
je 21. 3. 2021.

DISTRIBUCE PRO

ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ
elektronicky a ve zvukové
podobě: Diakonie ČCE,
Klimentská 18, 110 05
Praha 1, tel.: 222 316 306,
732 324 956
e-mail: szp@diakonie.cz

TISKNE

OPUS v.d.i.
Janáčkovo nábřeží 1075/27
150 00 Praha 5

ČASOPIS

(ev. č. MK ČR E810), vychází 12x
ročně, jednotlivá čísla 30 Kč
roční předplatné 350 Kč
do zahraničí 900 Kč
sponzorské 600 Kč
Informace o předplatném podá,
objednávky rozšiřuje
(i do zahraničí) redakce.

ADRESA REDAKCE

Jungmannova 9, p. p. 466,
111 21 Praha 1,
tel.: 224 999 236,
e-mail: ceskybratr@e-cirkev.cz,
Facebook: Český bratr,
instagram.com/ceskybratr
www.e-cirkev.cz
/ Co děláme / Média /
Církevní tisk / Český bratr

www.ceskybratr.cz

- listovací aplikace
- audioverze
- řazení podle rubrik
- odkazy na jednotlivé příspěvky

V roce 2021 se Český bratr věnuje tématu církevního společenství.

ISSN 1211-6793

Zajímá vás

- spiritualita?
- křesťanské kořeny evropské kultury?
- úloha církví a náboženství v dnešním světě?

Pojďte studovat

Teologii křesťanských tradic

na Institut ekumenických studií v Praze

- ❖ bakalářské studium na Karlově Univerzitě, Evangelické teologické fakultě
- ❖ vhodné zejména pro ty, kteří studují další obor či již pracují
- ❖ ekumenicky otevřený a odborně fundovaný přístup
- ❖ prostředí přátelských vztahů mezi studenty a vyučujícími
- ❖ studium spojené s rozvíjením spirituality

Přihlášky ke studiu se přijímají
do 31. března 2021

„Nejvíce vzpomínám na přátelskou a otevřenou atmosféru na IES, kterou jsme zažívali, i když se během studia setkávají lidé z různých křesťanských tradic či bez vyznání, lidé různého věku a názorů.“

Z. H., učitelka jazyků
Českokobratrská církev evangelická

„IES mi dal především schopnost vzájemné tolerance, možnost velmi otevřené diskuse, rozvíjel ve mně schopnost k naslouchání druhým a schopnost dobírat se určité pravdy ve vzájemném dialogu s druhými... a také mi dal manželku.“

P. H., historik
nepokřtěný

„Studium IES mě hodně posunulo v porozumění textu či informacím obecně i v nezávislém, kritickém myšlení. V době postpravdivé... k nezaplacení. Díky získaným znalostem mohu učit semináře typu 'Understanding the Context' nebo 'Current Social Issues from the Global Perspective'.“

M. P., učitel angličtiny a tělocviku
Římskokatolická církev

Další informace na
facebook.com/ekumenapraha
www.iespraha.cz
www.etf.cuni.cz
Kontakt: tkf@etf.cuni.cz
221 988 626

„Kdo přijme jedno
z takových dětí v mém
jménu, přijímá mne.“

Marek 9,37

POSTNÍ SBÍRKA 2021

Vzdělání pro děti v Libanonu

Prosíme podpořte spolu s námi ohrožené děti ze syrských a místních
chudých rodin, aby mohly chodit do školy a školky.

www.postnisbirka.cz